

Doma in po svetu

— PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV —

Zadnjeminutni zapleti v pogajanjih o raketni pogodbi med ZDA in ZSSR — Srečanje Reagan-Gorbačov ni ogrožen

WASHINGTON, D.C. — Predstavnik State Departmenta je priznal, da so nastali novi zapleti v pogajanjih med ZDA in ZSSR o pogodbi, po kateri naj bi vsaka država demontirala rakete srednjega in kratkega dosega, ki lahko nosijo jedrske konice. To pogodbo naj bi slovesno podpisala predsednik Reagan in sovjetski voditelj Mihail Gorbačov ob obisku Gorbačova v ZDA od 7. do 10. decembra t.l.

Glavna težava je v ameriški zahtevi za več tehnične informacije o sovjetskih raketah srednjega dosega, kar sovjetska stran odklanja. Dalje, ZDA želijo imeti svoje opazovalce stalno nastanjene na nekaterih sovjetskih medcelinskih raketnih oporiščih. Ameriška stran namreč želi biti zavarovana pred možnostjo, da bi Sovjeti ne posodobili medcelinskih raket tipa SS-25, ki ne bodo prišle v poštev v omenjeni pogodbi, da bi bile odslej uporabne kot rakete srednjega dosega. Sovjeti ne želijo, da bi bili ameriški opazovalci oz. strokovnjaki stalno prisotni na sovjetskem ozemlju na tak način. S svoje strani, pa želijo Sovjeti določene omejitve glede ameriških bombnikov in drugih letal, nastanjenih na zahodnoevropskem prostoru. To sovjetsko zahtevo pa ZDA odklanjajo.

Kljub težavam, pričakujejo dobro poučeni opazovalci pogajanj med velesilama, da bodo težave odstranjene in da ni ogrožen obisk Gorbačova v ZDA. V Ženevi se ta teden sestajata vodja ameriške delegacije Maks M. Kampelman in pa sovjetski namestnik zunanjega ministra Julij M. Voronov.

Jugoslovanski dinar zopet devalviran — Cene in plače zamrznjene po zadnjih povišanjih cen 30-70% preteklo soboto

BEOGRAD, SFRJ — Radijska poročila danes zjutraj govorijo o ukrepu jugoslovanske vlade Branka Mikulića, po katerem je bil jugoslovanski dinar zopet devalviran in sicer za 24,6 odstotka. Dalje, vlada je odredila zamrznitev cen in plač. Podrobnejših podatkov ob pripravljanju tega poročila še ni na razpolago.

Mikulićeva vlada je ukrepala potem, ko je skupščina SFRJ pretekli teden uradno potrdila oz. sprejela protiinflacijski program, ki ga je bila predlagala vlada. Včerajšnji *Wall Street Journal* je objavil krajše poročilo iz agencije Reuter, v katerem pravi, da je bila razprava v skupščini burna in so nekatere republike vladnemu programu nasprotovale. Po reakcijah vladnemu programu, ki so bile objavljene zadnje tedne v slovenskem tisku, je upravičena domneva, da so bili med drugimi slovenski delegati v skupščini proti, da pa so bili preglasovani.

Kmalu po glasovanju v skupščini je vlada objavila vrsto podražitev v višini 30 do 70 odstotkov za razne predmete široke potrošnje, med njimi kruh, bencin, jedilno olje in železniške vozovnice. Napovedane podražitve so v Beogradu povzročile kupovalno paniko v trgovinah. Kot navaja Reuter, so kupci izpraznili police v trgovinah. »To je grozno,« je rekel nekdo srednje starosti Reuterjevemu novinarju v neki trgovini. »Ljudje kupujejo, kar jim pride pod roko. Nihče niti besedice ne spregovori.«

Vlada se je opravičila s tem, da so bile določene podražitve ekonomsko nujne pred uvedbo programa zamrznitve tako cen kot

plač. Gotovo pa je, da bodo najnovejši ukrepi zopet povzročili občuten padec življenjskega standarda v Jugoslaviji. To pa lahko ima tudi precejšnje politične posledice za državo, ki je tako v ekonomski kot politični krizi že več let.

Poljska vlada napovedala podražitve cen za številne predmete široke porabe — Navadni občani močno prizadeti — Program reform

VARŠAVA, Polj. — Tako kot v Jugoslaviji, tudi poljski režim se soočuje z globoko, več let trajajočo gospodarsko krizo. V zadnjem času je poljska vlada pripravila vrsto ukrepov, katerih dolgoročni namen je pripeljati državo iz krize, krakotorčno pa bodo ti ukrepi pomenili nov padec v itak že precej nizkem življenjskem standardu. Vlada pravi, da bo napravila konec centraliziranemu očitno neučinkovitemu gospodarskemu planiranju, bo dovolila ustanovitev privatnih podjetij in trgovin, obstoječe tovarne bodo imele več samostojnosti v poslovanju, in še in še. Dne 29. novembra bo v državi javni referendum, na katerem bodo Poljaki glasovali da ali ne, ali podpirajo vladni reformni načrt.

Ob koncu tedna pa je vlada napovedala podražitve, ki skupaj znašajo 40%, vendar je hrana podražena kar za 110%, stanarine in energija pa za najmanj 200%. Povprečna poljska družina sedaj namenja več kot polovico svojega dohodka samo za hrano, podražitve bodo ta odstotek še povišale. Vladni predstavniki priznavajo, da lahko vodijo najnovejše podražitve k nemirom, podobnim tistim, ki so nastale po podražitvah l. 1956, 1970, 1976 in 1980.

— Kratke vesti —

Washington, D.C. — Kong. James Wright, ki vodi demokratsko večino v spodnjem domu kongresa, je v hudem sporu s predsednikom Reaganom in državnim sekretarjem Shultzem. Wright namreč igra neodvisno vlogo v mirovni pogajanji v zvezi z Nikaragvo. Reagan in Shultz trdita, da skuša Wright voditi lastno zunanjo politiko, Wright pa pravi, da želi igrati samo koristno vlogo in pospešiti mirovni proces. Učinek Wrightovega vmešavanja pa je ravno obratnega značaja, pravita Bela hiša in State Department.

Denver, Colo. — Preteklo nedeljo je pri vzletanju z denverskega letališča treščilo na tla letalo družbe Continental tipa DC-9, na katerem je bilo 82 potnikov in članov posadke. Letalo se je razbilo v več kosov, ob življenju je bilo 24 potnikov ter pilot, kopilot in stvardesa. Nekateri preživeli so v življenjski nevarnosti. Velika sreča je bila, da ni nastal večji požar, reševalci pa so morali delati v izredno neugodnih vremenskih razmerah — močno je snežilo — več ur, da so prišli do vseh potnikov, ukleščenih v razbitinah letala. Vzrok nesreče še ni znan.

Washington, D.C. — Kongresniki in predstavniki Bele hiše, ki skušajo najti sprejemljiv način za zmanjšanje proračunskega primanjkljaja, pravijo, da Social Security pokojnine ne bodo med tistimi programi, ki bodo prizadeti. Tako ni več govora o odložitvi za tri mesece povišanje teh pokojnin. Povišanje za 5,2 odstotka bo začela veljati torej s 1. januarjem 1988.

Boston, Mass. — Bivši vodja demokratske večine v Predstavniskem domu kongresa, William (Tip) O'Neill, ima rak in bo jutri operiran. Zdravniki menijo, da bo ozdravel.

Iz Clevelanda in okolice

Škof Jožef Smej tu —

Danes se mudi v Clevelandu na kratkem obisku mariborski pomožni škof dr. Jožef Smej. Danes zvečer ob 6. uri bo imel sv. mašo pri Mariji Vnebovzeti na Holmes Ave., po maši bo pa kratek sprejem in pogovor v šolski dvorani. Vsi prav vljudno vabljeni na mašo in sprejem!

Zahvalna sv. maša —

Zahvalna sv. maša ob žegnanskem festivalu pri Mariji Vnebovzeti bo to nedeljo, 22. novembra, ob pol enajsti uri s sodelovanjem otrok Slovenske šole. Pridružite se!

Seja —

Podr. št. 10 SZZ ima važno sejo jutri, 18. nov., ob 1. pop. v Slovenskem domu na Holmes Ave. Na sporedu bo božičnica, ki bo januarja 1988. Članice vabljeni na sejo, še posebej nove članice, ki so pripadale podr. št. 41.

Lepo priznanje —

Na letošnji letni konferenci Madžarske akademske organizacije za ohranitev dediščine, so izvolili kot častne člane tudi ne-madžarskih oseb. Od teh je bil izvoljen bivši župan Clevelanda Ralph J. Perk, češkega rodu, ter kar trije Slovenci: župan George V. Voinovich, profesor na CSU dr. Karl B. Bonutti, ter koordinator etničnih organizacij pri mestni upravi, August B. Pust. Našim rojakom čestitke k lepemu priznanju!

Novi grobovi

Mary Jaksic

V soboto, 14. novembra, je v Wayne, Mich., kjer je zadnja leta živela pri hčerki, prej pa v Euclidu, umrla 84 let stara Mary Jaksic, rojena Polz, vdova po l. 1962 umrlem možu Josephu, mati Mrs. Anthony (Helen) Lunder (Livonia, Mich.), 2-krat stara mati, 1-krat prastara mati, sestra Florence Peterson (Euclid, O.) in Rose Cornett (Santa Fe, N.M.) ter že pok. Hilde Lane in Vinka, zaposlena pri Leece Neville Co. do svoje upokojitve l. 1972, članica ADZ št. 2. Pogreb bo iz Grdinovega zavoda na Lake Shore Blvd. v četrtek, 19. nov., dop. ob 9.30 na pokopališče Mentor Municipal. Na mrtvaškem odru bo nocoj od 7. do 9. ter jutri, v sredo, pop. od 2. do 4. in zv. od 7. do 9.

Josefa Sraj

Umrla je 75 let stara Josefa Sraj, vdova po pok. možu Josephu, dolgoletna prijateljica Louisa Kukovica. Pogreb je bil iz Zak pogrebnege zavoda, 6016 St. Clair Ave., včeraj, v ponedeljek, s sv. mašo v cerkvi sv. Filipa Nerija. Pokopana je bila na pokopališču Vernih duš.

Preminula —

Dne 14. novembra je v Avstriji umrla 88 let stara Mary Hribar, nečakinja pok. msgr. Vitusa Hribarja in nečakinje ge. Max Jerin z E. 159 St.

Vedno zvest —

Bivši zvezni sen. Frank J. Lausche, ki je preteklo soboto praznoval svoj 92. rojstni dan, je poklonil \$500 v naš tiskovni sklad. Sen. Lauschetu, ki živi v Bethesda, Md., se za trajno naklonjenost našemu listu iskreno zahvaljujemo!

Prihodnji teden —

Zaradi Zahvalnega dneva praznika prihodnji teden, bo A.D. izšla v torek, 24. nov. V njej bo tudi običajni petkovi angleški del.

Žegnanski festival —

Župnija Marija Vnebovzeta bo imela svoj žegnanski festival v nedeljo, 22. nov. V šolski jedilnici bo od 12. do 2. pop. servirano dobro kosilo. Vstopnice so že v predprodaji po \$6 in za otroke po \$3. Za vstopnice, kličite župnišče na 761-7740.

Lepa udeležba —

Preteklo nedeljo popoldne je urednik A.D. v Baragovem domu govoril o razmerah v Sloveniji in Jugoslaviji in o možnih aktivnostih slovensko čutečih rojakov v ZDA. Udeležba je bila zelo dobra, po govoru je nastala živahna debata, v katero so posegli mnogi navzoči. Med drugim je urednik poudaril, in so pritrdili drugi razpravljalci, da se dogodki v Sloveniji in SFRJ hitro zvrstijo. Potrditev tega je poročilo o zadnjednevni dogodkih v Jugoslaviji, ki ga boste našli v rubriki »Doma in po svetu« na tej str. A.D. Sestanek v Baragovem domu kot tudi debato je spretno vodil g. Jože Melaher.

Hrana za revne —

Bratska organizacija KSKJ sponzorira ob Zahvalnem dnevu nabirko hrane za revne. Nabirko vodi Sally Furlich, članica glavnega odbora KSKJ. Člani KSKJ so naprošeni, da prinesejo na naslednjo društveno sejo konzervirano hrano v ta namen, ali pa jo lahko prinesite v našo pisarno; oddali jo bomo naprej. Ako bi radi sodelovali z denarnimi darovi, naj bodo čeki naslovljeni na: St. Augustine Hunger Center.

VREME

Vetrovno danes z verjetnostjo dežja. Najvišja temperatura okoli 62° F. Spremenljivo oblačno jutri s prihodom hladne fronte. Najvišja temperatura bo okoli 46° F. V četrtek vetrovno in hladno, z najvišjo temperaturo okoli 42° F in z možnostjo naletavanja snega.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. S. 431-0628 — Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (USPS 012400)

James V. Debevec — Publisher, English editor
Dr. Rudolph M. Susel — Slovenian Editor

Ameriška Domovina Permanent Scroll of Distinguished Persons:
Rt. Rev. Msgr. Louis B. Baznik, Mike and Irma Telich, Frank J. Lausche
American Home Slovenian of the Year 1987: Paul Košir

NAROČNINA:

Združene države:

\$36 na leto; \$21 za 6 mesecev; \$18 za 3 mesece

Kanada:

\$45 na leto; \$30 za 6 mesecev; \$20 za 3 mesece

Dežele izven ZDA in Kanade:

\$48 na leto; za petkovo izdajo \$28

Petkova AD (letna): ZDA: \$21; Kanada: \$25;

Dežele izven ZDA in Kanade: \$28

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$36.00 — year; \$21.00 — 6 mos.; \$18.00 — 3 mos.

Canada:

\$45.00 — year; \$30.00 — 6 mos.; \$20.00 — 3 mos.

Foreign:

\$48.00 per year; \$28 per year Fridays only

Fridays: U.S.: — \$21.00 - year; Canada: \$25.00 — year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home

6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

Published Tuesday & Friday except 1st 2 weeks in July & the week after Christmas

No. 86 Tuesday, November 17, 1987

Oživljeni boljševik

Ta oživljeni boljševik je Nikolaj B u h a r i n, ki je odigral v boljševiškem prevratu meseca oktobra 1917 in v naslednjih letih Leninove diktature vodilno vlogo partijskega teoretika in mu je to priznal sam Lenin, rekoč, da je bil Buharin »največ vreden in največji teoretik« komunizma. To jesen praznujejo komunisti v Sovjetski zvezi sedemdesetletnico oktobrsknega prevrata (»coup«), ki ga oni imenujejo revolucija, kar pa ni točno. Revolucijo je začel in izpeljal Kerensky, demokratični socialist, ki je pregnal carja že v februarju 1917, a ga je Lenin z državnim udarom zrušil in se polastil oblasti v Rusiji.

Ob tej proslavi je imel v Kremlju velik zgodovinski govor sedanji glavni tajnik partije Mihail Gorbačov. Svobodni svet je napeto pričakoval, da bo Gorbačov — glasnik glasnosti in perestrojke — podal resnično, objektivno sliko boljševiškega razvoja, a je bil bridko razočaran. Očividno pod močnim pritiskom mogočnih partijskih aparatčikov, ki nasprotujejo njegovim načrtom, je prikazal uradno, partijsko koncipirano zgodovino, ne pa objektivnega opisa resničnih dejstev. Opravičilo zgodovinsko najbolj sramotnega pakta med Hitlerjem in Stalinom (pakt Molotov-Ribbentrop), ki je sprožil drugo svetovno vojno z vsemi groznimi posledicami, je najbolj tipičen primer partijske neresnice. Drugi tak primer pa je partijsko prikrojeni prikaz važne vloge, ki jo je imel Nikolaj Buharin v prvih letih boljševizma pod Leninom in pozneje pod Stalinom, ko je nasprotoval kolektivizaciji kmetijstva in radi tega izgubil glavo. Stalin ga je dal enostavno likvidirati l. 1938 kot »špijona«. Edino, kar gre Gorbačovu v tej zvezi v čast in priznanje, je to, da si je upal nad-boljševika Buharina sploh imenovati, saj je to bilo dolga desetletja popolnoma prepovedano.

Buharin se je močno uveljavil s svojimi idejami o revoluciji in gradnji socializma v prvi polovici dvajsetih let. Pod njegovim vplivom je Lenin pristal na uvedbo NEP (nova ekonomska politika), ki jo je smatral kot taktično pravilno. Buharin je namreč odločno zagovarjal politiko poddržavljenja industrije, a istočasno predlagal svobodno trgovanje z nagnjenjem iskati profit pri kmetijskem sektorju narodnega gospodarstva. Podpiral je nadaljevanje »smičke«, to je zaveznitva med kmetom in delavcem in na celi črti odklanjal zgradbo kolosalnega centralnega administrativnega aparata, ki da bo oviral produkcijo in se izcimil v nabuhlo birokracijo in rodil nov vodstveni razred aparatčikov.

Skoraj edini med starimi boljševiki, je Buharin poveljeval svobodno združevanje in kot neumnost zavrgel verovanje v popolno centralno planiranje, ki da bo oviralo produkcijo. Kako prav je imel ta stari revolucionar! Buharin je bil izobražen mož, znal je več jezikov, ljubil je knjigo in naravo, v svojem bistvu je bil neizprosni revolucionar, ki je zasledoval svojo linijo komunizma z izredno trdovratnostjo tako dosledno, da je prišel v navzkrižje s samim Leninom. Ta mu je očital, da ne upošteva in celo ne razume dialektike. Ven-

Drobtinice, sladke in žaltave

CLEVELAND, O. - Času primerne naj bodo danes »drobtinice«.

Vernih duš dan in celi mesec november naj se spominjamo naših pokojnih, ki so pred nami odšli k božji sodbi in pustili za seboj vrata odprta tudi za nas, ki še pogosto preveč mislimo na to, pa premalo na onostransko bivanje, čeravno molimo, da verujemo v naše vstajenje in večno življenje.

Spominjajmo se ta čas, kako smo še pred drugo svetovno vojno doma v domovini obhajali praznika Vseh svetnikov in Vernih duš dan.

Ne vem, mislim pa si, da se v domovini prizadevajo, da kar moč več ohranijo ali obnovijo od starega načina praznovanja — nekaj pa so seveda liturgično spremenili po pokoncilski odredbi.

V Ameriki, v tem drvenju, komaj nekaj ujamemo, za mnoge pa sta oba dneva smuknila nedežeto, neopaženo mimo. Slovenci si številčno še precej vzamemo časa za obisk pokopališča, še položimo na grob naših umrlih šopek cvetja — svečk pri nas na grobovih ne prižigamo, nekateri jih v ta namen prižgejo v cerkvi.

V naši cerkvi Mariji Vnebovzeti smo molili za pokojne popoldan, prvo nedeljo v novembru, in mislim, da po drugih cerkvah prav tako.

V domovini okraj morja, tako pišejo domači, še bolj kot poprej krasijo grobove in na njih prižigajo svečke.

Tudi nam, ki živimo v tujini, je še pri srcu ta lepa navada. Mnogi bi radi krasili grobove svojcev in na njih prižgali svečko, a razdalij tega ne dopuščajo. Zato smo le v mislih poromali na naša domača pokopališča, ki so v večini okoli cerkve. Za nadomestilo pri nas v Clevelandu že nekaj let sém okrasimo z jesenskim cvetjem (krizantemami) zunaj mesta na Slovenski pristavi Spominjsko kapelico Marije Pomagaj, prižgemo nad sto sveč in molimo za vse pokojne, na katere grobove ne moremo, in še posebej za tiste, ki po krivdi človeške zlobe grobov nimajo.

Te molitve smo letos opravili 8. novembra. Vreme je bilo času primerno lepo in hvala vsem številnim, ki ste k molitvam prišli.

Včeraj, 16. novembra, je

bil obletnica smrti našega velikega škofa dr. Gregorija Rožmana.

Kjerkoli v svetu je skupaj kaj več vernih Slovencev, se na en ali drug način spominjajo Rožmanove obletnice.

V Lemontu, kjer njegovo truplo na frančiškanski božji njivi počiva, se ga vsako leto lepo spominjajo. Spominjali so se ga tudi letos na dan Vernih duš.

V naši cerkvi Mariji Vnebovzeti se je za pokojnega škofa darovala sv. maša preteklo nedeljo, 15. novembra, ob 10.30 dop.

V Ameriški Domovini pretekli petek (13. nov.) se je pokojnega škofa Rožmana lepo spomnil č.g. Jože Cvelbar. Če je kdo tisti članek prezrl, naj tisto Domovino poišče in najbere. Tista škofova pridiga, katere del je dal g. Cvelbar ponatisniti, sam jaz v ljubljanski stolnici poslušal. Odločno, pa tako prepričljivo je škof pridigal, da je marsikomu zdrknila solza po licu. Prav bi bilo, če bi o priliki cela pridiga natisnila. Pozabiti je treba, kar je bilo — to lahko rečejo tisti (jim tudi zameriti ni) — ki niso revolucije doživljali.

O priliki 28. obletnice škofa Rožmanove smrti so za koroško študirajočo mladino v oskrbi Mohorjevih domov njemu v spomin darovali:

Po \$100 Frank in Paula Pustotnik, Geneva, O.; Frank in Antonia Mlinar, Ill.; Jože in Mayme Erjavec, Amherst, O.; J. in M. Prosen; Stanko Ferkul.

\$60 N.N. iz žup. sv. Vida.

\$50 Frank in Tončka Urankar.

Po \$20 Matevž in Ivanka Tominec; Janez Pičman; Ljudmila Bohinc.

Po \$15 Julka Smole; Paula Adamič.

\$10 Frank P. Kastigar.

V spomin na nedavno umrlega Laddie-ja Pujzdar pa je daroval \$10 John Petrič.

Vsem darovalcem se kot poverjenik Mohorjeve lepo zahvaljujem Janez Prosen.

Prijetno mi je prijateljem Rožmana sporočiti, da sem dobil od treh oseb sporočilo, ki pravi, da so si v poletju ogledali med drugim tudi Modestov dom in v njem čitalnico, v kateri je na lepem mestu pritrjena Rožmanova slika —

in kar je še bolj razveseljivo — pred njim v vazi šopek svežega cvetja.

Na kosilo in festival k Mariji Vnebovzeti!

V zadnjih nekaj mesecih so se dovršila zunaj in znotraj poslopij večja, nujna popravila. Nekaj so dobri ljudje napravili »udarniškega« dela, za ostala dela pa je treba finančne pomoči faranov.

Vsa naša cerkvena društva se prizadevajo na različne načine, kako bi našemu novemu župniku, č.g. Johnu Kumsetu, pomagala, da bi voz pod finančno težo ne obtičal v kolestnicah. Darujmo ob tej priliki nekaj več — in ON, ki vsako soboto ne plačuje, bo o priliki, v to jaz verujem, z obrestmi povrnil.

Pridite to nedeljo (22. nov.) k nam na kosilo. Serviralo se bo od 12h do 3h v šolski dvorani. Po končanem kosilu ob 3h pa se prične festival pod staro cerkvijo. Jedli bomo za \$6 pečena kokoš ali pečena goveja, kakor je pač ob takih cenelih kosilih navada.

Boglonaj vsem za vse že v naprej in na svidenje!

J. P.

Zahvala Misijonskega krožka v New Yorku

NEW YORK, N.Y. - Prav prisrčna hvala vsem, da smo dobili skupaj od prireditve čiste \$1272 za slovenske misijonarje. Res, da je bilo treba malo žrtvice narediti, posebno za tiste, ki so daleč od naše cerkve. Misijonarji pa veliko več potujejo, da rešujejo duše za Kristusa. In kako so hvaležni, da jih podpiramo in razumemo njih delo.

Prav toplo se zahvalimo pevki gdč. Ozani Stojanovič, ki nam je zapela ob lastni spremljavi na klavirju in s tem obogatela naš program. Prisrčna hvala tudi sestram Vanesi in Elizabeth Šolar, ki sta sijajno igrali na klavirju, hvala še inž. Kregarju in ge. Mariji Burgar za predvajane filme od poletne šole na Koroškem in izleta po Sloveniji. Vse je bilo lepo. Boglonaj vsem našim gospodinjam za domače pecivo in za darila za srečolov. Vsem, ki so nam pomagali, posebno g. Tonetu Osovniku, naša prisrčna hvala.

Letos je zadela sliko od pok. Franka Vojske ga. Ana Kerko-vich. Njen mož pa je sedaj zelo bolan. Mnogo let je bil v odboru pri društvu sv. Jožefa št. 57 KSKJ. Vesel bo, če bi se ga spomnili s kako kartico in v molitvi. Naslov je:

Matthew Kekovich
Country Manor
Convalescent Home,
180 Low Street,
Newburyport, Mass. 01950

Ob Zahvalnem dnevu mislimo na lačne po svetu. Hvaležni smo Stvarniku za zdravje in da še lahko kako dobro delo naredimo za bližnjega!

Za MZA v N.Y.

Helena Klesin

(Dalje na str. 4)

Jugoslovanski škofje udeleženi v razpravi o spremembah ustave v Jugoslaviji javno in odločno

Dne 14. oktobra so jugoslovanski škofje v okviru svoje Jugoslovanske škofovske konference odobrili izjavo, v kateri javno izražajo svoje gledanje na spremembe v jugoslovanski ustavi. V teku v Jugoslaviji je obširna razprava o tem, kakšne naj bodo te spremembe. Škofje so se odločili, da povedo svoje stališče. Dokument, ki ga povzamemo iz ljubljanske »Družine« (1. nov. 1987) sledi v celoti in je vreden, da ga skrbno preberemo in pretehtamo, kajti so v njem izražene misli, ki bi pred le nekaj leti ne mogle biti javno povedane. Ur.

1. Katoliška skupnost, ki je vraščena v narode in narodnosti sveta in prav tako SFR Jugoslavije, živi svoje tuzemsko življenje v določeni družbenopolitični skupnosti in se v skladu s svojo naravo in svojim poslanstvom čuti soodgovorno za dobro vsakega človeka in za splošno blaginjo. Drugi vatiškanski cerkveni zbor — prav sedaj se spominjamo 25-letnice njegovega začetka — je s svojo odprtostjo požel simpatije ne samo vernikov, temveč vseh ljudi dobre volje. V znameniti listini o Cerkvi v sedanjem svetu uči takole:

»Veselite in upanje, žalost in tesnoba današnjih ljudi, posebno ubogih in vseh kakorkoli trpečih, je hkrati tudi veselje in upanje, žalost in tesnoba Kristusovih učencev. In ničesar resnično človeškega ni, kar bi ne našlo odmeva v njihovih srcih (CS 1). Cerkev namreč, »ki je hkrati vidna družba in duhovno občestvo, potuje skupaj s svetom isto zemeljsko usodo« (CS 40,2). Cerkev tudi »veruje, da more po svojih udih in po svojem celotnem občestvu prispevati k temu, da bi družina ljudi in zgodovina te družine postali bolj človečnostni« (CS 40,3). In veliki papež Janez XXIII. Dobri, ki je začel koncilsko odpiranje Cerkve sodobnemu svetu, v svoji učiteljski okrožnici »Mati in učiteljica« jasno piše:

»Četudi je torej prva naloga Cerkve posvečevati duše in jih narediti deležne nebeških dobrin, pa vendar tudi skrbi za vsakdanje potrebe človeškega življenja, ne samo glede hrane in vzdrževanja, pač pa tudi glede blaginje in napredka v raznovrstnem dobrem in v različnih časovnih razmerah« (MU 3). »Ni mogoče, da ne bi Cerkev med tistimi narodi, ki jih je pridružila Kristusu, pri-

spevala k srečni rešitvi gospodarskega in družbenega življenja« (MU 179).

2. Te in druge listine cerkvene učiteljstva očitno zahtevajo, da se katoliški verniki in katoliška skupnost v vsaki državi zavzemajo za rast svobode, družbene pravičnosti in gospodarskega napredka in si ob splošnem napredku človeških in družbenih vrednot prizadevajo za zavarovanje verske svobode in pravic vernikov in Cerkve. Prav ta svoboda in te pravice postajajo stalno merilo in zagotovilo uresničevanja vseh človeških — osebnih, družinskih, narodnih in družbenih pravic. Zato menimo, da imamo tudi škofje kot predstavniki katoliške Cerkve v SFRJ dolžnost ob javnih razpravah o spremembah določenih delov ustave SFRJ povedati svoje stališče. Na ta način bi radi pomagali vsem, ki resnično želijo, da bi bil temeljni državni zakon trdnješe in učinkovitejše izhodišče za rast skupne blaginje.

3. Cerkev od svojega Gospoda ni sprejela nikakršnega gospodarskega ali političnega programa, temveč je poslana, da s Kristusovo lučjo osvetli pota osebnega in skupnostnega napredka, da bi se v tej luči mogli ljudje pravilneje, uspešneje in zlasti bolj človeško znajti pri razreševanju praktičnih nalog. Zaradi tega naši predlogi ne vsebujejo gospodarskih in političnih rešitev, za katere si prizadevajo ali si bodo prizadevale družbene in politične sile v naši državi. Za takšne rešitve so pristojni strokovnjaki in zakoniti predstavniki. Vsak katoliški vernik pa ima kot član družbenopolitične skupnosti svobodo lastnega mišljenja, ki ga lahko svobodno zagovarja. Toda ob vsej različnosti smo dolžni spoštovati etična načela, poudarjati družbeno etiko, ki v skladu z božjim načrtom o človekovem dostojanstvu in svobodi teži ne le k napredku proizvodnih sil, temveč tudi k pravični razporeditvi le-teh in pravičnemu sodelovanju in upravljanju. Ta krščanska, evangelijska in koncilska družbena etika zares obvezuje vsakega katoličana, da tudi ob tej priložnosti, ko govorimo o ustavnih spremembah, zelo odgovorno izvrši svojo državljansko dolžnost, kolikor mu to omogočajo zakoni in družbene razmere.

4. Zaradi tega smo dolžni opozoriti vse naše občestvo verujočih na ta etična načela, od-

govorne za sprejem ustavnih sprememb pa na dejstvo, da ne more biti pravega napredka brez spoštovanja pravic vseh proizvajalcev, vsakega področja proizvodnje, vsake narodne in kulturne enote. Molimo k Bogu, da bi se nove ustavne rešitve izognile skušnjavi, ki bi zaradi zares težavnih razmer mogla privedi do hitrih, navidezno učinkovitih, toda za prihodnost gotovo zgrešenih omejevanj človeških in narodnih svoboščin.

5. Znano je, kako so pojasnjevali papež Janez XXIII. v okrožnici »Mati in učiteljica«, papež Pavel VI. v okrožnici »Napredek narodov« in papež Janez Pavel II. v okrožnici »O človeškem delu«, da sodobni razvoj zahteva nujno povezovanje in skupno načrtovanje na vse širših področjih. Po vsem svetu je mogoče zaznati zahteve po gospodarski enotnosti. Iste cerkvene listine — v skladu s sodobno demokratično zavestjo, ki se zaradi bolečih izkušenj izogiba nastajanju odtujenih središč moči in bogastva — zahtevajo, da nujna gospodarska vzajemnost ne preprečuje uresničevanja človeške in narodne svobode zlasti pri praktičnem odločanju in soodgovornosti glede sadov dela. Upamo, da je ta evangelijska in občečloveška zavest, kljub vsem krivicam, zastranitvam in zlorabam, v naši družbeni skupnosti tako razvita, da se nam ni treba bati odločitev, ki bi ji nasprotovale.

6. Zavedamo se, da se ustava ne bo menjala v zadevi natančnejšega poudarjanja ustavnih določil o verski svobodi ter pravicah vernikov in verskih skupnosti, kljub temu pa menimo, da se nam ponuja priložnost za predlog glede izpopolnitve ustreznih ustavnih besedil. Svoboščine in pravice so nerazdeljiva celota in zato jih je treba skupaj pospeševati. Dosedanje izkušnje pri uresničevanju te svobode in pravic v naši državi nas spodbujajo, da predlagamo nekatere izboljšave.

7. Ne bi radi predlagali konkretnih izboljšav, ker smo prepričani, da se bodo izkristalizirale v naporih javne razprave in pri usklajenem delu ustreznih komisij. Želimo le poudariti, da po našem mnenju glavnina nejasnosti in morebitnih zlorab temelji med drugim na sedanjih ustavnih opredelitvah o položaju in vlogi Zveze komunistov v jugoslovanski skupnosti in marksizma v celostnem spletu javnega življenja, posebno vzgoje in izobraževanja.

8. V VIII. poglavju o Temeljnih načelih ustave SFRJ je v prvem odstavku zapisana trditev, da je ZKJ »vodilna idejna in politična sila delavskega razreda in vseh delovnih ljudi pri graditvi socializma in pri uresničevanju solidarnosti delovnih ljudi ter bratstva in enotnosti narodov in narodnosti Jugoslavije«.

Nimamo namena presojeti družbenopolitične vloge ZKJ v konkretni državni ureditvi,

(dalje na str. 4)

Še en odmev na „Drago“

(Kat. glas) — Objavljamo del razgovora, ki ga je imel urednik slovenskega programa radia Köln »Deutsche Welle« (Nemški val) J. Lampret 4. oktobra letos s pisateljem Brankom Hofmanom in se tiče letošnje »Drage« na Opčinah.

Gospod Hofman, povod za ta razgovor naj bo najino srečanje na letošnji »Dragi« na Opčinah pri Trstu in seveda vaša knjiga »Noč do jutra«, ki je izšla v več jezikih, med njimi tudi v nemščini. Na vseslovenski Dragi — če se lahko tako izrazim — ste poleg drugih pisateljev iz Slovenije sodelovali že lansko leto, letos pa ste poslušali le dvoje predavanj, med drugim sina slovenskega političnega emigranta v Argentini dr. Andreja Finka. Ta je sicer v odlično sestavljenem referatu tenkočutno razmišljal o slovenstvu, vendar vas je tudi hudo izzval, da ste mu dokaj ostro odgovorili. Vaš diskusijski prispevek je bil brez dvoma najtehtnejši, zato vas prosim, da ga na kratko očitrate tudi našim poslušalcem.

Živimo v času in razmerah vsesplošnega razvrednotenja, ko ne verjamemo več besedam in lepim obetom, ko pričakujemo dejanj. Slovenci v domovini smo bili tolikokrat razočarani, izigrani, tolikokrat speljani v igro, ki se je obrnila proti nam in življenjskim interesom našega narodnostnega življenja, da smo v določenem smislu celo alergični na izbrane, visoko doneče besede, ki so lahko sicer nosilke pomembnih moralnih, civilizacijskih in družbenih vrednot, ki pa se v praksi, v vsakdanjem življenju, spreminjajo v svoje nasprotje.

Ta alergija do leporečništva je bržčas nekoliko vplivala, da sem se letos oglasil v Dragi in ugovarjal nekaterim stališčem v predavanju dr. Andreja Finka. Oglasil sem se pa tudi zaradi nepoučenosti Slovencev, ki živijo v tujini in gledajo na življenje v matični deželi iz slonokoščenenih stolpov naše preteklosti in lepoumnitva.

Današnja Slovenija ni Slovenija iz Prešernovih časov, ne iz časov Frana Levstika ali Otona Župančiča ali Franceta Balantiča; današnja Slovenija je dežela ljudi, ki se na eni strani borijo za preprosto preživetje, na drugi pa skušajo udejaniti nekaj temeljnih narodnostnih pravic, ki so pogoj za prihodnost.

Slovenci v domovini živimo torej na tleh, spopadamo se s konkretnimi problemi, živimo trdo vsakdanje življenje, ki terja včasih veliko naporov za majhne korake, veliko vztrajnosti in iznajdljivosti za spreminjanje sedanjih razmer. In preteklost nas je izučila, da so vsi partikularizmi, vse ideološke nestrpnosti, vse čustvene skrajnosti kvarne in nevarne zaradi polarizacije sil.

Majhen narod, kot smo Slovenci, si ne more privoščiti, da bi se danes, na prehodu v tretje tisočletje, ukvarjal s starimi

razprtijami in neporavnanimi računi, izrekel ideološka izobčenja nad drugače mislečimi, temveč mora v svoj program vključiti nekaj temeljnih demokratičnih prvin kot so: strpnost, pluralizem interesov in mišljenja, pravica do drugačnosti in svobode, ki bo hkrati izražala značilnosti in celostnost slovenske narodne skupnosti.

Pa še nekaj: kljub diaspori, ki je značilnost slovenske narodne skupnosti in njene tragedije, pa je bila matična Slovenija v preteklosti in je tudi danes, tisti temeljni kamen, na katerem se je gradila in se gradi naša bodočnost. Usoda Slovenije se ni nikoli odločala v tujini, temveč zmeraj na trdi, skopi, žilavi in uporni domači zemlji. Tudi to je bil eden od razlogov, da sem ugovarjal sicer zanosnim in bržčas tudi iskrenim, vendar vseskozi idealističnim vizijam dr. Andreja Finka.

Mi, ki živimo tu, na skrajnem občutljivem slovenskem prostoru — ob jadranskem zalivu Sredozemskega morja, na južni strani Alp, v vratih z Zahoda na Vzhod, ob poti proti Balkanu in azijskemu jugovzhodu — ne živimo med oblaki in ne plavamo v čustvenih vodah bleščeče retorike, temveč se spotikamo ob kamenje, gazimo blato, nosimo bremena in lovimo sapo in če so nam potrebne kakšne besede, so nam potrebne stvarne, trde, preudarne, take, ki nam bodo lajšale položaj in nam pomagale v težavah.

V čem vidite poglobitveni smisel vseslovenskega foruma, ki ga slovenski katoliški izobraženci v Trstu pod tradicionalnim naslovom »Draga« prirejajo že dobrih dvajset let?

»Drago« ste označili kot vseslovenski forum. Morda je bila tako zamišljena, morda so bila tudi obdobja, ki so obetala, da bo to res postala, toda danes se temu cilju — tako je videti — vedno bolj oddaljuje.

Cenim zamisel prirediteljev, njihovo željo, da bi postala »Draga« kraj demokratičnega dialoga, kjer bi bile stare razprtije odrinjene ob stran in bi stopila v ospredje zavest slovenske skupnosti in njene enotnosti. Toda ta zamisel vedno bolj vodeni, ni svezih pritokov novih idej in ljudi, »Draga« postaja vedno bolj obrobno srečanje starih znancev, obujanje sentimentalnih spominov, postaja generacijsko izžeta in če že ni nezanimiva, je zanesljivo iz leta v leto bolj neučinkovita.

Če bi prijatelji hoteli spremeniti to stanje, bi morali na eni strani pritegniti mlajšo, vitalnejšo generacijo, ki ni obremenjena s preteklostjo in ki ne gleda v prihodnost z nasedlih čeri, na drugi strani pa bi bilo treba »Drago« v duhovnem in zemljepisnem smislu premakniti iz njenega etničnega obrobja proti središču.

Konec koncev bi bil že čas, da bi »Draga« prestopila vsaj

(dalje na str. 6)

Grdina Pogrebni Zavod

17010 Lake Shore Blvd. 531-6300
1053 E. 62. cesta 431-2088

— V družinski lasti že 82 let. —

Stališče jugoslovanskih škofov

(Nadaljevanje s str. 3)

toda trditev, da je ZK ob vsem drugem tudi vodilna idejna sila, dopušča misel, da je njena ideologija oziroma svetovni nazor ustavno sprejeta in privilegirana. Ker pa ZKJ ne odstopa od tega, da je njen svetovni nazor bistveno ateističen, mora takšno pojmovanje pripeljati in v praksi tudi pripelje do prednostnega položaja ateizma in do opravičevanja ateizacije s pomočjo sredstev družbenega obveščanja in celotnega sistema vzgoje in izobraževanja. S tem je povezan tudi 3. odstavek V. poglavja istih Temeljnih načel, kjer piše:

»Vzgoja in izobraževanje temeljita na dosežkih sodobne znanosti in zlasti na marksizmu, kot osnovah znanstvenega socializma, in naj usposabljata delovne ljudi za delo in samoupravljanje ter jih vzgajata v duhu pridobitev socialistične revolucije, socialistične etike, samoupravnega demokratizma, socialističnega patriotizma, bratstva in enotnosti, enakopravnosti narodov in narodnosti in socialističnega internacionalizma.«

9. Z vsemi verniki naše katoliške skupnosti in, upamo, tudi z večino članov naše državne skupnosti, smo globoko prepričani, da moreta vzgoja in izobraževanje v naši državi uresničevati vse načrtane naloge tudi brez poudarjanja marksizma. Opozarjamo še, da je pojem »marksizem« na tem mestu zelo neopredeljen in prav zaradi tega omogoča napačne razlage in zlorabe, kar ni primerno za ustavna in zakonska besedila. Tu se namreč marksizem poudarja kot sodobna znanost, čeprav ni znanost v polnem pomenu besede, temveč določen način mišljenja in gledanja na svet, na zgodovinski in družbenogospodarski razvoj. Ker pa ZKJ, ki

je pooblaščen nosilka tega marksističnega svetovnega nazora v naši državi, ne odstopa od ateizma, temveč ga zahteva od vseh svojih članov, navedeno besedilo Temeljnih načel ustave SFRJ naravnost omogoča ateizacijo v naših šolah in vzgojnih ustanovah. Velika škoda bi bila, če ob spreminjanju nekaterih ustavnih besedil ne bi popravili tudi te pomanjkljivosti. Upamo, da bodo pripravljalne komisije in tudi sam zakonodajalec upoštevali ta naš predlog kot dobronameren, upoštevajoč neprikrite želje velikega števila vernih državljanov. Nikomur ne more biti vseeno, kako se verniki počutijo v naši državni skupnosti, zato je treba preoblikovati trditev o ZKJ kot vodilni idejni sili, da bi bilo povsem jasno, kako ne vključuje ateizma niti ne pospešuje ateizacije.

10. V skladu z naštetimi potrebami in težnjami ter zaradi večje jasnosti v korist skupne blaginje predlagamo, da se ti isti členi v ustavi, ki govorijo o verski in cerkveni svobodi in pravicah ter o preprečevanju verskega sovraštva, na novo oblikujejo, da bo vsem jasno, da ateizem ne uživa nobene ustavne niti zakonske prednosti pred teizmom, da je kazniva tudi žalitev verskih čustev in verskih svetinj vernikov, da se z izrazi »vera«, »verski« in »verniški« ne more povezovati kakšen slabšalen pomen niti politizacija.

11. Menimo, da mora ustava jasneje zagotoviti: svobodo vesti, mišljenja in združevanja; resnično enakopravnost vernikov v javnem življenju, s čimer razumemo tudi možnost opravljanja vseh služb in funkcij; pravico staršev do verske vzgoje otrok in svoboda verskega pouka; osnovne

verske pravice oseb, ki so v vojski, po bolnišnicah, domovih ali v zaporih.

Prepričani smo, da je na temelju vseh dosedanjih izkušenj povsem očitno, kako naše zahteve niso brez osnove in da želijo pomagati k ugodnejšemu družbenemu ozračju v korist boljšega in odgovornejšega sodelovanja tudi vernih državljanov v skupnih prizadevanjih za blaginjo vse državne skupnosti in vseh njenih narodov in narodnosti.

V Splitu, 14. oktobra 1987

Za Jugoslovansko škofovsko konferenco
+ **Franjo kard. Kuharić**
predsednik

Huda konkurenca med JAT-om in Adria Airways

LJUBLJANA - V oktobru je zvezni (beograjski) komite za promet ljubljanski letalski prevozniki AA dovolil, da njena letala poslej letajo med Ljubljano in Londonom tudi na rednih progah.

Vodilni v osrednji jugoslovanski letalski družbi JAT so bili nad to odločitvijo presenečeni in ji protivijo.

Generalni direktor slovenske AA je Janez Kocijančič. O svojem podjetju je med drugim povedal to-le: »AA sodi med srednje razvite evropske družbe, ki bo po naših ocenah letos ustvarila 97 milijonov dolarjev skupnega prihodka, od tega 17 milijonov dolarjev čistega prihodka. Prepeljali bomo skoraj 1,8 milijona potnikov; tretjino na rednih progah, dve tretjini pa s čarterskimi leti.

Adrijina letala že letijo na rednih progah iz Ljubljane in Beograda proti Larnaci (Kiper) in Münchnu. Naše ambicije pa so, da bi z odpiranjem novih rednih mednarodnih prog enakomerno skozi vse leto izkoriščali 12 letal.«

Kocijančič je dejal, da se AA ne boji konkurence z JAT-om in da je dovolj potnikov in drugega posla za obe družbi. Pri AA želijo le enakopravnost in naj si boljše zaslužke oz. dobičke priborijo tisti, ki so uspešnejši s svojimi službami in storitvami.

Pri JAT-u pa so dali drugačno sliko. JAT ima 8 tisoč zaposlenih, 30 letal, ki bodo v 1987 prepeljala 4,5 milijona potnikov in s skupnim deviznim prihodkom večjim od 250 milijonov dolarjev s 50-milijonskim (dolarskim) čistim dobičkom. Vendar je predstavnik JAT-a trdil, da zaradi konkurence z AA na progi proti Münchnu se je število potnikov v JAT-ovih letalih zmanjšalo za 30 odstotkov, glede nove AA proge proti Londonu, kjer JAT-ova letala že itak letijo z mnogimi praznimi sedeži in ob skoro dumpinških cenah za vozovnice, bodo gotovo nastale nove težave.

Tako bo JAT zahteval, naj jugoslovanska vlada in tudi skupščina zadevo pretehtata.

Pred vrati pekla

GORICA, It. - V polpretekli zgodovini Slovencev in jugoslovanskih narodov moremo ločiti tri obdobja: vojni čas z bojem proti okupatorju ter revolucijo, povojni stalinizem in čas samoupravljanja.

Najbolj grozna je bila doba stalinizma in sicer zato, ker je takrat bil človek najbolj brezpraven. Med revolucijo si se lahko branil, tudi z orožjem, v dobi stalinizma pa je bil jugoslovanski državljani izročen na milost in nemilost tajni policiji OZNI, partiji in njenim funkcionarjem, ki so še danes na vodilnih položajih.

O grozotah tega časa imamo danes že več literarnih pričevanj. Milan Apih, bivši oznovec, je napisal Enajsta šola Andreja Klasa, Branko Hofman Noč do jutra, Igor Torkar pa umiranje na obroke. Ti trije avtorji opisujejo početje poveljne partije s svojo resnično ali izmišljeno opozicijo znotraj partije; gre predvsem za tako imenovane »dachauske procese«.

Na drugačno področje tega časa sega knjiga Franca Sodje »Pred vrati pekla«. Sodja je namreč duhovnik, lazarist, zato opisuje usodo duhovnikov-zapornikov v dobi stalinizma na Slovenskem. Knjiga je prvič izšla pred 25 leti (1961) v založbi Baragovega misijonističarja v Argentini. Kmalu je pošla, zato so jo lani ponatisnili.

Sodjeva pričevanja so najprej izhajala v mesečniku *Božja beseda* v Kanadi, nato so izšla v knjigi in sicer pod psevdonimom. Sedaj je pred nami knjiga s pravim avtorjevim imenom in sicer kot pravi avtor, »niti besede ne sprememim«. Knjiga je zato dokument časa. Meni se zdi škoda, da knjiga ni res izšla povsem takšna kot je bila v prvi izdaji. Izpustili so pesmi, ki so bile v prvi izdaji pred nekaterimi poglavji. Zdele so se mi še bolj doživete kot pripoved sama.

Duhovnik-lazarist Sodja je po vojni nekemu bogoslovcu pomagal zbežati čez mejo. OZNA je za to zvedela. Leta 1948 so ga prišli aretirati v Beograd na dan Vseh svetnikov, ga prepeljali v Ljubljano, kjer se je začelo večmesečno zasliševanje. Ves ta čas, sedem mesecev, je preživel v bunkerju (samici).

Po sedmih mesecih se je glasila sodba: pet let zapor. Rešen samice je živel z drugimi zaporniki, sprva skupaj s civilisti, nato pa z duhovniki, ki so jih v tistem času veliko poslali v ječo. Sodja govori o dveh skupinah po kakih 50, toda drugod so bili zaprti še drugi. Računa se, da je skozi stalinistične zapore šlo kakih 150 slovenskih duhovnikov. Vsi so bili obsojeni na ukaz partije oz. OZNE, saj za duhovniške procese drži to, kar so zapisali za »dachauske« procese: »Sodne razprave med leti 1948-50 pod pritiskom stalinizma niso bile pravno dognane.«

Ko je bil rešen samice, je z drugimi duhovniki-zaporniki bil dodeljen za razna dela. Ži-

veli so v taborišču pod strogo kontrolo upraviteljev in paznikov, ki so bili največkrat nečloveški in so zapornike poniževali. Tako piše: Upravnik taborišča ga je poklical na zaslišanje, češ da je poslal na škofijo poročilo o življenju v taborišču.

»Kakšno poročilo ste poslali na škofijo?«

»Nobenega.«

»Imamo dokaz. Nekomu ste ga izročili v nedeljo zjutraj na dvorišču taborišča.«

»Poročila nisem dajal nikomur, ker ga nisem napisal. Pač pa sem dal nekemu fantu za praznik kos čokolade.«

»Lažete.«

»Ne lažem.«

»Molčite!«

»Kaj nimam pravice se zagovarjati?«

»Vi nimate nobene pravice v nobeni stvari.«

Ob takih izjavah in ob takšnem ravnanju drži, kar je neki drug duhovnik rekel istemu upravitelju: »Mi smo največji sužnji dvajsetega stoletja.«

Duhovniki in drugi zaporniki so v letih svojega zaporu pomagali graditi stolpnice na poti proti Žalam in pa električno centralo v Medvodah. O zidanju stolpnice: »Žulji na rokah, ki so se prve tedne predirali in krvaveli, ožgani hrbti (delali so poleti), sklonjena telesa, utrujena hoja, napete mišice, vse to nas je spominjalo na egiptovsko sužnost Izraelcev.«

O delu v Medvodah pa: »Sava šumi skozi lepo medvoško dolino. V meni šumi pesek, kot da mi ga usipajo na glavo. Oči so razbolele od kamna. Naprej! Nov vlak prihaja. Duhovniška brigada. Med njimi trije krepki ljudje. Posebna skupina pri najbolj težakem delu. Sopiha je zasajamo lopate v prod in nalagamo vsak svoj vagonček...«

Franco Sodja je odsedel pet let, kolikor so mu jih prisodili, ker ni hotel sprejeti nobenega sodelovanja z oblastjo.

V epilogu, ki je dodan sedanjemu izdaji knjige, pravi: »Uspeli so, da so mi razvali živce, uspeli so, da sem ne leta, desetletja preživljal nešteto morečih nči. Uspeli so, da nosim danes v sebi zaporniško žlindro. Uspeli so, da se je začel v meni proces, ki ostane moja skrivnost. Uspeli so v vsem. Niso pa uspeli v tistem, kar so si najbolj želeli: niso ubili v meni duhovnika.«

Franco Sodja je nekaj let po izpustitvi iz zaporov pribežal na Zahod, najprej v Gorico, nato je šel v Toronto, kasneje v Buenos Aires in nazadnje znova v Toronto v Kanadi, kjer danes živi in pomaga na slovenski župniji. Poleg tega piše v Katoliške misijone ter drži tridnevne in duhovne vaje po raznih krajih. Lani je bil tudi na Koroškem v Tinjah za eno leto.

(r + r) Kat. glas, 29.10.1987

Oživljeni boljševek

(Nadaljevanje s str. 21)

Gorbačov opravičuje padec Buharina pod Stalinom v tridesetih letih in njegovo usmrtenje (ki je pa ne omeni!) z dokazovanjem, da so čas in razmere v gradnji socializma izključevale dogmatične in teoretične predloge Buharinovega kroga, ki niso upoštevali dialektične ocene tedanje konkretne situacije, katera je nujno zahtevala pomnožen napor za socialistično konstrukcijo. Ta konstrukcija pa je temeljila na konceptu industrializacije in kolektivizacije kmetijstva.

Vsi znaki sedanjega razvoja komunistične oblasti v Sovjetski zvezi pod vodstvom Gorbačova pa kažejo na to, da glasnost in perestrojka merijo naravnost na vzpostavitev idej in predlogov, ki jih je pred 70 leti zastopal in propagiral Nikolaj Buharin: ukinitve centralnega ekonomskega planiranja, razpust ogromnega birokratičnega aparata v centrali, ki suvereno vodi in nadzira celotno narodno ekonomijo z določanjem cen vsem proizvodom in razrahljanje kolektivizacije kmetijstva ter dopustitev tržnega gospodarstva — morda po vzorcu, ki ga je na Kitajskem izpeljal Deng Xiaoping z velikim uspehom. Sila kola lomi. Kar je bilo pod Stalinom, in še celo pod Brežnjevom, strog tabu, se izkazuje za rešilno ekonomsko pot iz zavoženega marksističnega močvirja.

Na ta način se oživlja Buharin s svojimi načrti iz 50-letne politične smrti, ki je popolnoma pokopala tudi njegovo ime; pred svetovno javnostjo vstaja iz groba ime vodilnega revolucionarnega boljševeka, ki je ob svojem času bistveno pripomogel k zmagi boljševizma v Rusiji. Ni dvoma, da se bo o tem možu v bodoče veliko govorilo in pisalo; zato se mi je zdelo umestno predstaviti ga bralcem AD v kar mogoče objektivni podobi

L. P.

Kanadska Domovina

Večer z Nikolajem Tolstojem

TORONTO, Ont. - V četrtek, dne 29. oktobra 1987, se je mudil v Torontu pisec knjige »Minister in pokoli«, g. Nikolaj Tolstoj.

Velika cerkvena dvorana hrvaške župnije Naša Gospa — Kraljica Hrvatov, ki se nahaja na 5, Croatia Rd., v Torontu, se je do zadnjega kota napolnila z Ukrajinci, Hrvati, Srbi in Slovenci, ki so hoteli slišati znamenitega zgodovinarja Nikolaja Tolstoja, ki je s svojo knjigo načel kočljivo obdobje polpretekle zgodovine angleške okupacije južno-zahodnega dela Avstrije (torej slovenske Koroške), od koder so teiste okupacijske sile vrnile tisoče ruskih in jugoslovanskih beguncev v smrt.

V K.D. sem že pisal nešteto krat o tej tragediji, ki se je v maju l. 1945 odigrala na Koroškem. Tolstoj jo je s svojo knjigo Minister in pokoli prikazal tudi svetovni javnosti — predvsem pa angleški —, ker je njegova knjiga izšla v Angliji.

Med glavnimi osebami, ki so igrale v tej drami poglavitne vloge, je pri življenju ostal še nekdanji brigadni general Toby Low (sedanji lord Arlington) in »kancler« (po naše »ravnatelj«) znamenitega angleškega kolegija.

Tolstojev somišljenik na tem kolegiju, je vsem študentom in njihovim staršem razposlal pismo, v katerem resno sprašuje, če je lord Arlington mož, ki naj bi vodil to izobraževalno ustanovo zaradi svojih povojnih dejanj v okupirani Avstriji.

Lord Arlington je tožil razširjevalca teh pisem, katerih avtor pa je bil v stvari Nikolaj Tolstoj. Zato je sedaj pred angleškim sodiščem faktično razprava proti Tolstoju, ki je s svojo knjigo Minister in pokoli razkril drugo stran vojnih zločinov, ki so se v imenu »osvoboditve« izvršili tako v Sovjetski zvezi kot v Titovi Jugoslaviji.

Bralci mojih člankov se boste spomnili, da sem svoj čas v K.D. zapisal z velikimi črkami: Kdo bo sodil partizanskim vojnim zločincem?

Nikolaj Tolstoj je to iznesel na dan v svojem govoru. Omenil je Nürnberg, kjer se je sodilo nacistom. Kot jaz, pa se je tudi on vprašal: Kdo bo sodil vojnim zločincem, ki so v imenu Stalina in Tita pobijali in morili? Do zdaj so te morije, ki daleč presegajo morije Hitlerja in Musolinija ostale opravljene iz neznanih razlogov. Ubijanje ostane ubijanje, pa naj ga izvrši ta ali oni. Po naravnem zakonu so stalinisti in titovci prav taki vojni zločinci, kot so bili nacisti.

Prav te dni sem na naši kanadski televiziji zasledoval proces proti nekemu Madžaru, ki je bil obdolžen, da je pri in-

terniranju madžarskih Židov sodeloval in organiziral njihovo transportacijo v koncentracijska taborišča.

Ali ni to isto, kar so angleške okupacijske oblasti v Avstriji storile z našimi ljudmi? Ali mi more kdo povedati razliko? Kaj niso eni in drugi končali v mučeniški smrti? Kako da nacisti še vedno preganjajo, komuniste, ki so izvršili iste zločine, predvsem pa Angleže, ki so kot obdolženi Madžar naše ljudi pošiljali v smrt, ostajajo nedolžni?

Naša moralna etika in pravosodstvo je nekje zavilo na stran-pota in je danes treba pravico in resnico iskati z lučjo pri belem dnevu, pa se ju še ne najde.

V tem je tragika današnjega človeštva. Omejeni v krog našega tuzemskega bivanja, želji po oblasti, po moči in nadvladi, nas dela sužnje. Pa naj pripadamo tej ali oni Cerkvi, tej ali oni politični filozofiji; izgubili smo tisto prvenstveno in za vse čase veljavno doktrino: Na svet smo rojeni za smrt, ki je neizbežna in je delež nas vseh zemljanov. Odmerjeno življenje, ki nam je bilo po božji dobroti darovano, pa moramo vsak po svoje in po svoji vesti braniti in ohranjati kot božje darilo, pri tem pa verovati v končno Vstajenje!

Komunistični nasilneži, ki so v času svoje boljševiške revolucije na Slovenskem jemali življenja nedolžnih slovenskih rodoljubov zaradi svoje »vzvišene« ideje marksizma-leninizma, počasi spoznavajo, da je smisel človeškega bivanja nekaj več kot samo oblast. Človek potrebuje tudi notranje, duhovno zadovoljstvo. Tita je menda škof Pogačnik obiskal pred njegovo smrtjo. Tudi Kardelj in Kidrič sta imela pred smrtjo svoje pomisleke, če sta ravnala prav. Vest je namreč v vsakem človeku tista neizogibna božja sila, ki še tako zakrknjenega grešnika pripravi k razmišljanju svojih življenjskih dejanj, da jih ocenjuje in presoja in napravi končni obračun.

To gornje pravzaprav ne spada v ta spis, ker pa je treba človeka, ki je pripravljen ljudi poslati v smrt ali pa biti pripravljen iz golega sovraštva in maščevanja pobijati, moramo vsi psihološko nekoliko razumeti vzroke za taka dejanja, ki so jih nekateri lahko izvršili brez da bi pri tem izgubili svoje spanje.

Nikolaj Tolstoj pa je tem ljudem nekoliko vzbudil mrtvo vest s svojo knjigo, kjer opisuje vse tragične dogodke nasilnega vračanja in morije, ki so sledile.

Tudi Tolstoj ne ve, kdaj se bo sodna razprava proti njemu pričela. Ve pa, da je lord Arlington bogat človek, in bo poskušal vse, da bo Tolstojeva

Stane Šajnovič 60-letnik

TORONTO, Ont. - Ne vem, če bo slavljenec Stane Šajnovič bral te skromne vrstice še pred svojim rojstnim dnevom, ki je 27. novembra, kajti A.D. dolgo roma v naše kraje, posebej pa v Orillijo, kjer Stane in njegova dobra žena upravljata moderno in uspešno podjetje za gojenje puranov in kokoši ter prašičev.

Stane in njegova žena Jožica sta mnogim torontskim Slovincem dobro znana, saj skoraj ni prireditve, da bi je ne obiskala. Povsod sta pripravljena tudi društva podpreti, če je potreba. Za kuhinjo ob priliki vsakoletnega Slovenskega dneva darujeta vselej po pet dobro pitanih puranov. Tudi raznim posameznim ljudem redno izkazujeta svojo dobroto. Lepo vzgojena otroka Stanko in Erika sledita vzgledom svojih staršev in tudi rada priskočita na pomoč, kjerkoli so potrebne mlade moči.

Medtem ko sem jaz že ves siv, je Stane kot mladenič s temnimi lasmi in z mladostnim obrazom. Izgleda, da mu trdo delo in sveži zrak v Orilliji paše, ker se v letih, odkar ga poznam, ni prav nič spremenil. Človek bi mu ne pripisal, da že tudi nosi šest križev.

Stane, k Tvoji 60-letnici Ti želim, da bi v zdravju, zadovoljstvu in ob skrbi ljubeče žene ter otrok dočakal še mnogo plodnih let, da bi uspešno še naprej vodil svoje podjetje in nam vsem dajal vzgled, kaj se z genialnostjo in z »know how« dá doseči. Iskrene čestitke od mene in moje družine ter od vseh Tvojih prijateljev. Bog Te živi!

Otmar Mauser

obramba finančno shirala in bi se tako vsa sodna razprava končala s Tolstojevim porazom. Zato je nujno, da ga v njegovem boju podpremo.

Ta večer smo Slovenci v Torontu darovali \$5000 (Organizacija \$3000, jaz pa sem izročil v imenu dobrotnikov, ki ste v ta namen darovali, \$2000).

Darovali so še:

Valentin Strah	\$50
Albin Medved	U.S. \$20
Miro Medved	U.S. \$20
Franc Medved	U.S. \$20
Gojko Stare	U.S. \$30
Rev. Jože Ferkulj	U.S. \$100
Lojze Ponikvar	\$20
Franc Stražar	\$50
Ivanka Zupančič	\$20
N.N.	\$20
Franc Hočevnar st.	\$40
Florijan Oseli	\$15
Lojze Bajc	U.S. \$20

Ukrajinci so Tolstoju darovali \$5000, približno toliko pa tudi Hrvati, poleg tega pa še razni posamezniki, ki so se vrstili in osebno izročali svojo pomoč. Mnenja sem, da se je

(Dalje na str. 6)

Praznovanje narodnega praznika slovenske svobode l. 1918

TORONTO, Ont. - Slovensko-kanadski svet je zaznamoval datum 29. okt. 1918 s skromno proslavo, ki se je vršila 17. okt. 1987 ob 7h zvečer v dvorani Slovenskega doma na Pape Ave.

Obisk proslave je bil sicer bolj pičel zaradi dveh ženitovanjskih gostij, ki sta se vršili isti večer, to pa praznovanju narodnega praznika ni odvzelo zgodovinskega pomena, ki ga ta praznik za vse nas Slovence ima.

Proslava se je pričela s kanadsko in slovensko himno in s kratkim nagovorom predsednice Slovensko-kanadskega sveta gđc. dr. Branke Lapajne, ki je najprej vse navzoče v imenu odbora pozdravila in prikazala zgodovinski pomen 29. oktobra, ko se je slovenski narod za vselej ločil od Avstrije.

Po svojem uvodu je predsednica predstavila prvega govornika, g. dr. Petra Klopčiča, ki je za snov svojega govora posegel precej v bodočnost in obravnaval organiziranje slovenske narodne vojske, ki bo potrebna po osnovanju slovenske samostojne države. Ker se s to temo do sedaj še nihče ni resno ukvarjal, je bil tako iz

raznih vidikov njegov govor zelo zanimiv. (Govor bo objavljen drugič v K.D.)

Govoru dr. Klopčiča je sledila priložnostna deklamacija, ki jo je podala gđc. Bernardka Jamnik.

Nato je spregovoril še g. Luka Jamnik. Z izbranimi in klenimi besedami je razčlenjeval našo narodno usodo v teku zadnjega stoletja in svojemu govoru dal naslov »Slovenski narod na razpotju«. G. Jamnik je na široko zajel in se poglobil v naše slovenske probleme, ki jih moramo v bližnji bodočnosti rešiti, ali pa prisostvovati počasnemu narodnemu umiranju.

To zborovanje ob praznovanju narodnega praznika je kljub skromnemu številu udeležencev jasno potrdil potrebo po strateškem načrtovanju vseh slovenskih demokratičnih sil, če hočemo, da se bo uresničila želja po samostojni slovenski državi. (Govor g. Jamnika boste našli drugje v današnji K.D.)

Udeleženci proslave so bili postreženi s kavo in pecivom in so se po proslavi še precej časa zadržali v dvorani v živahnem razgovoru.

O.M.

Lepo uspeli banket društva Slovenski dom

TORONTO, Ont. — Proti pričakovanju se je na povabilo na člansko večerjo odzvalo preko dvesto članov in njihovih prijateljev, ki so se v Slovenskem domu zbrali ob bogato obloženi mizah dobrot, ki sta jih pripravili v Torontu že vsem dobro znani kuharici ge. Minke Hace in Marijana Dolenc s svojimi pomočnicami. Za postrežbo pri mizah je skrbela gđc. Ješe z drugimi fanti in dekleti.

Prijeten in družaben večer je pričel predsednik Doma s pozdravom vsem udeležencem in z molitvijo pred jedjo.

Ko smo se vsi z okusno večerjo okrepčali in so bile mize pospravljene, je predsednik predstavil plesno skupino Šmarnica, ki jo vodita gospodični Francka Žejn in Metka Škulj. Mladi fantje in dekleta v narodnih nošah so zaplesali tri narodne plese, za uvod v splošen ples pa še poskočno polko, tako, da je bilo plesišče naenkrat polno parov, ki so se z mladimi člani Šmarnice zavrteli. Igral je novi orkester Petavio, ki se je pred kratkim organiziral in je ves večer odlično igral v splošno zadovoljstvo vseh, ki radi plešejo.

Na tej večerji so presenetili tudi predsednika Slovenskega doma, ko so mu za njegov 60-letni rojstni dan vsi zapeli zdravljico in prinesli okusno torto, ki jo je kuharica ga. Hacetova za to priliko spekla. Predsednik se je vsem za izka-

zano pozornost zahvalil. Zahvalil se je tudi kuharicam in vsem odbornikom, ki so večer pripravili in na večeru tako ne-sebično delali.

Večer je bil zares prijeten in upam za vse, ki so se ga udeležili, tudi razvedrilen po dolgem tednu trdega dela. Vsem lep »boglona« za udeležbo.

Pojasnilo. Ker pa je ta družabni večer vpadel na isti datum, ko so v cerkveni dvorani pri Mariji Brezmadežni v New Torontu nastopali tržaški pevci, so nam nekateri očitali, da smo nalašč svoj banket pripravili na isti večer. Zato se mi zdi potrebno, da stvar nekoliko razjasnim.

Tamkajšnji župnik mi je bil že pred meseci sporočil, da je dobil pismo od ge. Rebulove iz Tržaškega, da bi Tržaški oktet rad prišel gostovat v Toronto. Dejal mi je, da je cerkvena dvorana že za celo leto zasedena in če je Slovenski dom pripravljen enkrat v oktobru dati na razpolago svoje prostore za tak koncert.

Dal sem mu pozitiven odgovor, četudi bi mi morali svoj vsakoletni banket, ki se vselej vrši isti čas, prestaviti. Rečeno mi je bilo, da bo pisal ge. Rebulovi in ji poslal moj naslov, da bi potem ga. Rebulova in jaz uredila vse potrebno za izvedbo koncerta. Ker pa se ga. Rebulova ni oglasila, mi s priporočili za naš banket nismo

(Dalje na str. 6)

Kanadska Domovina

Večer z Nikolajem Tolstojem

(Nadaljevanje s str. 5)

ta večer za Tolstojevo obrambo nabralo okrog 20.000 dolarjev.

Po Tolstojevem prepričanju, se bo sodna razprava vlekla dolge mesece, ker bi ga rad lord Arlington finančno onemogočil, kot sem že prej zapisal. Tako je ta pomoč nabrana na tem večeru silne važnosti in priporočam, da po svojih močeh še darujete v ta namen, kajti z zmago Nikolaja Tolstojja, bo angleško sodišče moralo izreči obsodbo nad tistimi svojimi državljani, ki so leta 1945 nečloveško izročali številne begunce v roke komunističnim rabljem in pri tem znova in s sodnijsko avtoriteto obsodilo Stalinov in Titov režim za masovne pomore, ki so se v maju in juniju l. 1945 v Sovjetski zvezi in v Jugoslaviji odigrali.

Post Scriptum:

Ko sem že napisal gornje odstavke, sem prejel pismo od g. urednika A.D. (Bless his heart! O pravicah urednika in dopisnikarjev bova drugič govorila, ker je trenutno na dnevnem redu veliko več važnejših stvari, ki potrebujejo našo skrutinacijo in vso našo pozornost.) (Vaš blagoslov sprejemem v tistem duhu, v katerem je bil poslan, in ravno enako Vam vrnem, g. dopi-

Lepo uspeli banket

(Nadaljevanje s str. 5)

mogli več odlašati. Ker tudi od g. župnika nisem dobil nobenega glasu, smo natiskali vstopnice z datumom 24. okt. 1987 in jih skupno s pismom na vse člane Doma razposlali. Potem pa smo ugotovili, da bo Tržaški oktet nastopal v cerkveni dvorani v New Torontu, četudi je bilo rečeno, da je dvorana za celo leto zasedeno.

Vesel sem, da se je dalo tako urediti, da je bila dvorana Tržaškemu oktetu na razpolago. Prav nič ne dvomim, da bi utrpeli torontski Slovenci kulturno izgubo, če do tega koncerta ne bi prišlo. Zelo laskavo kritiko sem bral o njihovem nastopu v ZDA, in da je Tržaški oktet na isti višini kot Ljubljanski. Veselim se, da je koncert lepo uspel in da naša prireditev ni škodovala številnemu obisku, ki ga tak koncert zasluži.

Ponovno pa se je izkazalo, kako potrebna je nekakšna koordinacija med posameznimi društvi in organizacijami za uspešnejše in plodnejše družabno in kulturno delo.

To sem zapisal v pojasnilo, da se naš članski banket ni pripravil istočasno iz kakšnega nasprotovanja ali hudobije, temveč zaradi slabih komunikacij.

Otmar Mauser,
predsednik Društva
Slovenski dom

snik. Pa saj se v tem in drugih zadevah že dobro razumeva, ali ne? Ur.).

G. urednik mi je v svojem pismu poslal izrezek iz clevelandskega *Plain Dealerja* od 3. nov. 1987, kjer imenovani časopis poroča o nastopu Nikolaja Tolstojja kot priči na sodni razpravi v Jeruzalemu proti Ivanu Demjanjuku, nekdanjemu Clevelandčanu in delavcu v avtomobilski industriji. Ameriške oblasti so mu odvzele ameriško državljanstvo in ga tako prepustile židovskemu maščevanju, ker je bil obdolžen vojnih zločinov.

Tudi torontsko časopisje je o tem poročalo (kljub temu pa se g. uredniku zahvaljujem za njegovo pozornost), in v kolikor sem iz vseh teh poročil lahko razbral, je Tolstoj kot priča na tem procesu iznesel na dan tudi druge vojne zločine, ki se niso izvršili v imenu nacizma, pač pa v imenu stalinizma (oziroma marksizma). Svetu je danes že znano, da so angleške in ameriške okupacijske sile v Evropi l. 1945 nasilno vrnile 2,3 milijona beguncev iz vzhodne Evrope v roke Sovjetom, ki so s temi ljudmi po barbarško ravnali. Številni so bili nemudoma pobiti, drugi so končali na vislicah, ostali pa v zloglasnih sibirskih taboriščih, odkoder le redki pridejo živi domov.

Ker se pri razpravi proti Demjanjuku govori zgolj o dogodkih v vzhodni Evropi, vračanje in pobijanje jugoslovanskih beguncev ni bilo omenjeno.

Iz poročil je razvidno, da je Nikolaj Tolstoj s svojim pričevanjem prišel navzkriž z glavnim sodnikom Dov Levinom, ki ni želel, da bi bili na tem sodišču tudi sovjetski vojni zločini razgaljeni. Tolstoj je imel namen — o tem sem prepričan —, da v svojem pričevanju pokaže tudi drugo stran kovanca in da Židom dopove, da niso bili samo oni tisti, ki so doživeli »holocaust«.

V teku sovjetizacije vzhodne Evrope je nasilno umrlo dvakrat toliko ljudi kot je Židov, vendar javna občila govorijo le o žrtvah Židov, vsi drugi pa so pozabljeni. Zato me objame sveta jeza, ko med našimi ljudmi naletim na take, ki so pripravljeni pozabiti na vse naše slovenske žrtve; na tiste, ki so že med revolucijo nasilno umrli, posebej pa na tiste, ki so bili kot Kristus izdajalsko izročeni v smrt in prav tako mučeniško trpeli in umrli.

Sram, do dna duše je lahko vsakega sram, ki tem našim ljudem odreka časten in dostojen spomin in hvaležnost. Sram vas bodi vse, ki vetrovom služite in ste kakor trs, ki ga veter maje. Narod potrebuje odločnih in borbenih ljudi!

Predolgo smo klečeplazili in nam je to prešlo že v kri. Postavimo se na noge kot ponosni, zavedni Slovenci in kristjani, ker le tako bomo nekoč v svoji lepi domovini samosvoji gospodarji!

Vsi, ki so mi do sedaj poslali svoje darove za pravno obrambo Nikolaja Tolstojja, so poleg prispevali nekaj vrstic. Vsem sem poskušal odgovoriti in se jim osebno zahvaliti za njihovo velikodušnost.

Med vsemi pismi pa me je posebej prevzelo pismo 82 let stare slovenske mamice, ki mi je takole pisala:

Spoštovani gospod Otmar Mauser!

Dam Vam vso čast in kredit, za toliko skrb, delo, ki ga imate z dobro voljo za pouk in koristno pisanje!

Bog Vam bodi dober plačnik in naj Vam dá zdravje in dolgo življenje.

Kako je škoda, da so Vaši bratje prezgodaj umrli, ki bi tu še veliko dobrega storili.

Prav imate: Sprava bi bila dobra, samo zahtevati je treba, da komunisti priznajo toliko krivice in žrtve nedolžnih ljudi!

Jaz jim odpuščam tri noči ropanja in strahu, ki sem ga prestala, ali pozabiti se ne dá. Še večje gorje so bili strašni umori in trpinčenje.

Tu Vam pošiljam mali dar za g. Tolstojja. Bog naj ga poplača z zdravjem, da bo še naprej odkrival krivice.

Če boste kaj darovalce imenovali, ni treba mene.

Najlepše pozdrave Vam in Vašim, ter Bog Vas čuvaj še mnogo, mnogo let!

(Podpis)

Spodaj pa je ta dobra slovenska mamica pripisala:

Oprostite pisavi, sem kmalu 82 let stara.

Draga gospa!

Upam, da ste dobila moje pismo in če boste brala te vrstice, se Vam za Vaše pismo še javno zahvaljujem. Četudi kot Gorenjec nisem »mehkega kova«, mi je Vaše pismo privabilo solze v oči. In sem si v solzah zaželel: O, ko bi vsi naši ubogi Slovenci imeli v sebi Vaše prepričanje!

Dobra slovenska mama! Bog Vas živi in pri zdravju ohranja!

Vaš hvaležni in vdani

Otmar Mauser

ISKRICA

Človek poseje,

čas razveje;

človek postavi,

čas odplavi;

človek napiše,

čas izbriše.

Oton Župančič

KOLENDAR

društvenih prireditev

NOVEMBER

22. — Žegnanjski festival pri Mariji Vnebovzeti. Kosilo servirano v šolski kafeteriji od 12. do 3. pop., nato festival v stari cerkvi.

26. — **Clevelandski-slovenski** radio klub priredi Zahvalni dan polka zabavo v šoli sv. Jožefa na E. 185 St. in Lake Shore Blvd. Pričetek ob 5. pop.

28. — **Ameriška Dobrodelna Zveza** praznuje 77-letnico z banketom in plesom v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

DECEMBER

4. **Slovensko-ameriški kulturni svet** priredi svoje letno predbožično srečanje s škofom Edwardom Pevcem v semenišču Borromeo v Wickliffu. Maša ob 7. zv., nato sprejem. Vstopnine ni.

6. — **Slov. šola pri Mariji Vnebovzeti** v Collinwoodu priredi miklavževanje z dr. Geržinčičevo opereto »Miklavž prihaja v šolski dvorani. Pričetek ob 3. pop.

6. — **S.K.D. Triglav, Milwaukee, Wis.**, priredi miklavževanje v dvorani sv. Janeza Evangelista.

12. — **Društvo sv. Marije Magdalene št. 162 KSKJ** ima božičnico v družabni sobi avditorija pri Sv. Vidu. Pričetek ob 2. pop.

— 1988 —

JANUAR

24. — **Slov. šola pri Mariji Vnebovzeti** pripravlja kosilo v šolski dvorani. Serviranje od 11.30 do 1. pop.

FEBRUAR

28. — **Slov. šola pri Sv. Vidu** postreže s kosilom v farni dvorani. Serviranje od 11.30 do 1.30 pop.

28. — **Župnija Marije Vnebovzete** priredi srnjakovo kosilo v korist Slov. doma za ostarele in sicer v SDD na Recher Ave. v Euclidu. Serviranje od 2. do 5. pop.

MAREC

26. — **Glasbena Matica** priredi svoj spomladanski koncert, združen z večerjo in plesom, v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

Odmev na »Drago«

(Nadaljevanje s str. 3)

za nekaj korakov mejo, ki loči zamejske Slovence od matične dežele. To, kar je zdaj, si nasprotuje v sebi: slovenstvo živi, se ohranja in obnavlja iz duhovnih, moralnih in intelektualnih korenin, ki rastejo v domači zemlji, spodbude za to rast pa naj bi si nabiralo v svetu, kjer je obsojeno ali na počasno asimilacijo ali pa živi v rezervatih.

Na kratko rečeno: če hoče »Draga« res postati — kot pravite vi — vseslovenski forum, mora zavreči nekaj svojih predsodkov, zavreči bolj ali manj upravičeno skepsa do matične dežele in pogledati resnici v oči, da se usoda naroda vedno odloča tam, kjer ta narod živi, in ne tam, kjer se bori za preživetje.

Dragi rojaki, potujete v Evropo?

Na pragu domovine, v središču stare Gorice na lepem drevoredu Corso Italija, vas pričakujemo v **PALACE HOTELU**, najboljšem hotelu v mestu: 75 sob s kopalnico, telefonom, radijskim sprejemnikom, barvno televizijo, mini-barom, klimatizacijo. Najmodernejši komfort po zelo ugodnih cenah: enoposteljna soba \$28.00, dvoposteljna soba \$39.00. Cenjenim gostom so na razpolago hale, konferenčna dvorana, parkirni prostor in hotelska restavracija v začasno ločenem poslovanju. V **PALACE HOTELU** bo poskrbljeno za vaš čimprijetnejše počutje, dobrodošlico pa vam bo osebno izrekel rojak Vinko LEVSTIK!

DOBRODOŠLI!

PH-PALACE HOTEL, Corso Italia 63

34 170 Gorizia-Gorica, Italy; Tel.: 0481-82166; Telex 461154 PAL GO I

Govor Luka Jamnika na proslavi narodnega praznika, 29. okt. 1918

»Slovenski narod na razpotju«

Slovenci se vse premalo zavedamo izredne važnosti geopolitične lege slovenskega narodnega ozemlja. Zelo prehodno je, pravo križpotje, in pota vodijo na vse strani. In prav ta, od nas samih malo cenjena, vendar važna oznaka slovenskega narodnega ozemlja, daje slovenskemu narodu, na katerem že živi tisoč let in čez — po najnovejših znanstvenih ugotovitvah (npr. dr. Jožko Šavli, pok. France Jeza in nekateri drugi slovenski zgodovinarji) pa zdaj z dokazi segajo še dalje nazaj v dobo dozdej še ne raziskane slovenske zgodovine! — posredovalno poslanstvo med severom in jugom, vzhodom in zahodom, nekako posredništvo v kulturnem, verskem, gospodarskem, idejnem oziru, skratka v vseh ostenkih narodnega življenja.

Ker so bili naši predniki, Slovenci, po razpadu slovenske države Karantanije, dolga stoletja podjarmljeni, te posredovalne vloge niso mogli v polni meri izvrševati. Tega naravnega poslanstva nismo mogli izpolnjevati tudi v prvi, kraljevi Jugo-Slaviji ne, prav tako tudi ne danes v komunistični republiki Sloveniji, pa čeprav so idejni premiki najbolj vidni in zaznani prav v Sloveniji.

Že bežen pogled v zgodovino nam jasno potrjuje, da so naši sosede: Nemci, Madžari in Italijani, v preteklosti načrtno segali po slovenski zemlji, slovenski živelj na njej pa potujčevali. Ta proces raznarodovanja se v tej ali oni obliki nadaljuje tudi danes. Vendar krivda ni samo v agresivni pohlepnosti naših sosedov, krivi smo tudi mi sami. Prešeren v svoji žalostinki za pokojnim prijateljem Smoletom zaskrbnjeno ugotavlja, da se je nekoč prostrana slovenska zemlja, slovenska posest in z njo lastninska pravica, tako skrčila, da je danes komaj še prostora za naš grob. Prešeren navaja v glavnem dva vzroka za to žalostno dejstvo:

1. nezavednost rojakov, ki v svoji poniglavi, hlapčevski miselnosti cenijo vse tuje;
2. narodna odtujenost rojakov, ki se sramujejo slovenskega materinega jezika.

Stoletja dolga tujčeva oblast je skorajda zbrisala ime Slovinci in namerno, z določenim ciljem, poudarjala le razkosano pokrajinsko oznako nekoč prostranega slovenskega narodnega ozemlja.

V prvi, kraljevi Jugoslaviji, v katero so naivni slovenski politiki, omamljeni s političnim atavizmom novodobnega ilirizma, speljali slovenski narod, smo, v »bratskem zagrljaju«, postali žrtev velesrbskega imperializma, ki se je z vso širokopotezno agresivnostjo uresničeval na Slovenskem gospodarsko-političnem in narodno-kulturnem področju.

Ime Slovenija so zamenjali najprvo z dvema oblastema, kasneje ju preimenovali v Dravsko banovino; prepovedali slovensko zastavo, zunanji simbol slovenske bitnosti; odvzeli slovensko narodnost in nam velikodušno pustili plemensko oznako in še to samo kot privesek velesrbsstva; dalje je politična oblast leta 1932, 1933 in 1934, uradno zahtevala, da so študentje morali trgati iz šolskih beril odlomek Cankarjevega Kurenta in druge podobne sestavke o slovenskem narodu in slovenski domovini.

Po razpadu kraljeve Jugoslavije 6. aprila 1941. leta smo Slovenci krvaveli pod trojnimi okupatorjem, s katerimi so slovenski komunisti do 22. junija 1941 odkrito sodelovali. Po 22. juniju 1941, po nacističnem napadu na Sovjetsko zvezo, pa so slovenski komunisti, po ukazu Kominterne, pod lažno krinko osvobodilnega boja, inscenirali v Sloveniji še krvavo, neosvobodilno komunistično revolucijo, ki je že med vojno nesmiselno morila zavedne in verne Slovence.

Ob koncu vojne, po uzurpaciji oblasti, so slovenski komunisti z moritvijo postotterjeno nadaljevali. Iz Vetrin vrnjeno slovensko narodno vojsko, slovenske domobrance, resnične branilce slovenskega imetja, slovenskih domov, slovenskih družin, osebne in narodne svobode, med njimi na tisoče civilistov, so najprej neusmiljeno mučili, pretepali, posiljevali dekleta, žene, potem pa jih, brez sodnega postopka, poklali v Kočevskem Rogu, Teharjih, Št. Vidu, Kranju, Radovljici in drugih krajih v Sloveniji. V tej krvoločni obsedenosti, tako rekoč satanski zagnanosti, tudi dojenčkom »izdajalcem« niso prizanesli. Na silo so jih trgali z materinih naročij, posadili na lojtrnik, na katerem je bilo nekaj slame, polne osinje, pustili brez hrane in vode na žgočem junjskem soncu, zvečer pa te »izdajalce« postrelili.

Zaradi komunističnega divjanja, njihove medvojne in povojne genocidne politike, je bil slovenski narod ob koncu druge svetovne vojne oropan osebne narodne svobode in z njo vsebinsko prave slovenske državne neodvisnosti. Slovenski kraji: Koroška, Primorska, Goriška, del Prekmurja, so ostali neosvobojeni, podvrženi nadaljnjemu načrtnemu raznarodovanju. Za plačilo medvojnega trpljenja in iskrenega upanja po osebni in narodni svobodi je bil slovenski narod pahnen v snovno in duhovno suženjstvo.

Po tem kratkem orisu slovenske preteklosti in razdejane sedanosti, upam, da Slovenci zdaj, po tolikih izkušnjah in žrtvah, vemo, kam nas naša bodoča narodna pot ne sme več voditi, če hočemo kot narod že živeti.

Kam? Po kateri poti?

Upam, da ob novi slovenski prelomnici, reorganizaciji Evrope in sveta nasploh, katere obrisi so že rahlo nakazani, odločitev za slovenski narod tokrat ne bo težka.

Ozrimo se za trenutek stoletja nazaj, v našo preteklost, v čase, ko je slovensko zgodovino pisal meč in neuklonljiva volja, živa zavest pripadnosti naših slavnihih prednikov. Dalje priključimo v spomin, v časovnem zaporedju, slovenske kulturne velikane, ki so v stiskah in zmedah vedno znali kazati razcepljenemu slovenskemu narodu pravo, rešnjo pot. Njihovo neomajno, jasno gledanje, njihovo vsestransko narodno-kulturno prizadevanje, je zlasti pomembno danes, ko so korenine slovenstva smrtno ranjene.

Vse to nam bo pri sedanjosti izbiri prave slovenske poti varen kažipot, opomin in spodbuda hkrati pri našem skupnem, vseslovenskem prizadevanju po osebni in narodni svobodi, katera pa bo v polni meri uresničena le v jutrišnji, svobodni, mednarodno priznani, slovenski državi!

Že ob naselitvi naših prednikov se je slovenska misel globoko ukoreninila in zavestno izražala na treh važnih narodnih področjih: **državnem**, na katerem so svobodni slovenski kmetje, svobodnjaki, na Krnskem gradu, ustoličevali v slovenskem jeziku vsakokratnega karantanskega slovenskega kneza; **verskem**, kjer je slovenski narod poslušal božjo besedo, izpovedoval in molil v lastnem, domačem slovenskem jeziku; **narodno-kulturnem**, s prepevanjem narodnih pesmi, pripovedovanjem pripovedk, pravljic in bajk.

Ta lep, samozavesten začetek pa je kmalu zatemnila agresivnost bojevitih sosedov. Izgubi slovenske državne neodvisnosti, kateri so se naši predniki s ponosom prištevali, je sledil razkroj in izginitev slovenskega plemstva, ki je izkravelo v številnih bojih, nekateri med njimi pa se, žal, tudi potujčili, povrhu tega pa še popolna oslabitev nekoč svobodnega in ponosnega slovenskega kmeta.

Slovenska uporniška narava in živa zavest pripadnosti pa le ni čisto zamrla. Našla je izraza v številnih kmečkih uporih, s katerimi so naši predniki v borbi za staro pravdo, dali duška svoji nejevolji proti objestnim, krutim tujim graščakom, hkrati pa tudi poskušali zboljšati takratne neznosne družbene razmere. Ta slovenska uporniška razgibanost je našla sredi 16. stoletja ugodna tla tudi na verskem in narodno-kulturnem področju.

V iznajdbi tiska je na tuje pregnani Trubar, protestant, videl odlično pomagalo za širjenje protestantizma na Slovenskem, hkrati pa tudi za splošen naroden in kulturni preporod. Trubar je uvidel, kam vodi slovenska pokrajinska razcepljenost, zato je v svojem Katekizmu, ki ga je izdal 1550. leta, prvi v novejši

Zdravnik svetuje...

BOLEČINA V PRSIH

Bolečina v prsih nedvomno sodi med tiste bolezenske znake, ki bolnika prej ali slej zanesljivo pripeljejo k zdravniku. Nepravilna ali prepočasna razpoznavna možnih nevarnih stanj, kot sta angina pektoris ali srčna kap lahko resno ogrozita življenje, po drugi strani pa so zanesljive diagnostične metode pogosto zelo drage ali nepotrebne.

Zdravnik je tako nemalokrat v dvomih, še zlasti zato, ker bolnikove subjektivne težave in počutje niso vselej v sorazmerju z resnostjo obolenja in ogroženosti. Pri tem tudi ni nepomembno, da je vir bolečin, ki jih čutimo v prsnem košu, lahko drugje, na primer v želodcu ali hrbtenici in narobe, bolečina iz prsnega koša se lahko pokaže v trebuhu, rami, roki, čeljusti itd.

S tega vidika tako že kar običajno verovanje bolnikov, da bolečina v levi roki nujno pomeni angino pektoris ali celo srčno kap, zlasti še, če jo spremljajo »neprijetni občutki« v predelu srca, izgublja svojo dokazno moč. Bolečina, ki izhaja iz srca, se praviloma javlja, ko srčna mišica potrebuje več kisika, kot ga je na voljo. To se dogaja pri ljudeh, ki imajo zožene koronarne ali venčne arterije — največkrat gre za arteriosklerozo — pri bolnikih z visokim krvnim pritiskom, slabokrvnih ljudi in bolj poredko pri tistih, ki imajo obbolele srčne zaklopke.

Pri vseh naštetih je preskrba srca s kisikom običajno zadovoljiva, neustrezna pa postane na primer pri telesnem ali duševnem naprežanju, po preobilnem obroku hrane ali na mrazu. Neposredna posledica nezadostne oskrbe srčne mišice s kisikom je bolečina, ki jo prizadeti opisujejo kot topo, hudo in stiskajočo zvečine za prsnico, torej sredi prsnega koša. Včasih izžareva v vrat, čeljust, tilnik, pod lopatico, v levo ali desno nadlaketo ali celo v zgornji del trebuha.

Zanjo je značilno, da traja le nekaj minut, da popusti, če obmirujemo ali če vzamemo preparat nitroglicerina, ki nemudoma razširi še zdrave žile koronarke in s tem omogoči dotok kisika do srčne mišice.

So še različice opisanega napada angine pektoris: napadi se pojavljajo med ležanjem in

slovenski zgodovini, po dolgih stoletjih, svoje, pokrajinsko razbite rojake, izrecno naslovil z imenom Slovinci in prav s tem podčrtal vseslovensko misel. Zahteval je tudi, da bodi versko bogoslužje v slovenskem jeziku in da naj uče otroke v takratnih župnijskih šolah branja in pisanja v slovenskem jeziku.

Jurij Dalmatin je s prevodom sv. pisma v slovenski jezik uvrstil slovenščino med evropske kulturne jezike.

Ta reformatorska in za njo protireformatorska slovensko (dalje na str. 8)

ponehajo, ko se bolnik dvigne, ali pa med počitkom, vendar se to redko dogaja.

Pri srčni kapi je lahko bolezenska slika na moč enaka, vendar traja bolečina mnogo dlje in je običajno še hujša. Ne popusti v mirovanju in ne po zaužitju nitroglicerina. Spremljajoči pojav so še slabosti z bruhanjem, potenje, znižan krvni tlak in spremembe v krvi. Bolnik je resnično hudo prizadet in na smrt preplašen.

Bolečine v prsnem košu pa lahko povzročijo tudi vnetja osrčnika in rebrne mreže in so hujše pri globokem dihanju, kašljanju ali kihanju. Bolečine v prsih nastanejo pri vnetjih na površini pljuč in če prideta med prsno in rebrno mrežo zrak ali tekočina. Spremlja tudi tumorje in druge dejavnike, ki utesnjujejo prsno votlino. Tudi krvni strdki v žilah pljuč (pljučna embolija), obolenja aorte, sapnika in požiralnika in vsakovrstna vnetja povzročajo bolečino.

Slednja je pogosto posledica vnetnih in drugih sprememb na vretcih prsnega dela hrbtenice ali vnetja malih sklepov, s katerimi so rebra speta s hrbtenico ali prsnico. Pri tem znaki vnetja, kot so oteklina, rdečina in toplota, niso vselej nujno prisotni, lahko pa bolečino izzovemo s pritiskom na obolelo mesto ali z vsiljenimi gibi v prizadetih sklepih. Pogosti vir bolečine so vnetja medrebrnih tkiv, zlasti mišic in veziv, vnetja živcev in velikih živčnih pletov, kot je brahialni plexus.

Ne smemo pozabiti na duševne vzroke. Bolnik, ki na primer s prstom točno pokaže točko v predelu srca in pove, da ga tam zbada kot z nožem, ter navadno navaja še druge znake vegetativnih živčnih motenj, skorajda gotovo nima organske okvare.

Rekli smo že, da utegnejo tudi bolezenska dogajanja zunaj prsnega koša projicirati bolečino v ta predel. Omenimo naj le vnetja in čire želodčne sluznice, ledvične ali žolčne kamne in boleznitrebne sli navke.

Pomembna prvina pravilne razpoznavne in tolmačenja bolečine v prsnem košu so bolnikovi podatki in opis dogajanja, ki morajo biti izčrpni in natančni. Pri tem so zlasti pomembni lokalizacija, izžarevanje, kvaliteta, intenzivnost in trajanje bolečin. Morebitni sum, da gre za bolečino v smislu angine pektoris ali celo za srčno kap, zahteva takojšnje ukrepanje.

Koronarna bolezen, za katero smo v uvodu že dejali, da je najpogostejši vzrok za taka stanja, danes poleg elektrokardiografije dokazujejo še druge uspešne preiskovalne metode, kot so: koronarna angiografija, nuklearna scintigrafija in katekizacija srca. Pomembne so tudi nekatere laboratorijske preiskave krvi.

Dr. Valter Koser
(Naš delavec, sept. 1987)

Viktor Blažič:

Dobljena vojna — Izgubljeni mir

V.

Morda je moral prisilno oditi prav zato, ker so koroške razmere, kakor so se razvijale, vsak dan bolj potrjevale, kako je imel prav. Kakor je to običaj v okoljih, kjer ima mogočnik vedno prav in se njegova nezmotljivost meri po višini njegovega položaja, je moral on trpeti posledice neke zgrešene politike, on, ki je pred napakami svaril in ne tisti, ki jih je povzročil.

A če se povrnem k pismu, je bilo tisto, kar ga je po mojem razumevanju najbolj motilo ob tistih usodnih dogodkih, slutnja o nekakšni naključni izbiri teh žrtev. Tankovesten človek, kakršen je bil on, kajpak ni mogel neprizadeto mimo nekaterih izrazito motečih podatkov, kakor je bila, denimo majhna pomembnost žrtev, pa to, da sta bila mlada, neizkušena človeka, študenta in brezdomca.

Saj to nista bili kakšni ključni figuri, kakšni kolovodje, s katerih smrti bi bila obglavljena kaka velika mreža. Tudi če sta se znašla med nasprotniki OF kot morda celo porabno moštvo, je prej verjetno, da ju je tja zanesla sila vseh tistih odvisnosti, predvsem eksistenčnih, katerim je bil izpostavljen vsak begunec, kakor pa zaradi kakšnega zakletega sovraštva.

In ravno ta dejstva, ki so zbujała resne pomisleke, so postala nekam čudno porabna in dobrodošla ravno na strani najbolj zagrizenih nasprotnikov OF. Oni si namreč niso nič drugega tako želeli kakor znamenj nedolžnosti in znamenj nediskriminiranega terorja. Škof prav tako, ko da bi samo odigral vlogo po vnaprej napisanem scenariju in dejansko samo izpolnil neko željo s tem, da je obsodil samo eno stran terorizma.

MALI OGLASI

Help Wanted

Part-time office cleaning. 6:30 a.m. to 10:30 a.m., Mon. thru Fri. at Willoughby Mfg. Co. Send reply to: Cleaning, P.O. Box 656, Willoughby, OH 44094. (86-87)

Euclid, Chardon Hill

Immaculate Colonial. Lge rooms. W/B fireplace. View of park. Priced to sell. \$68,500.

Brick Double

Investment property. Great location. Newer furnaces. Formal dining rooms. Enclosed back porches. A must to see! \$82,900.

Incredibly Immaculate

3 bdrm bungalow with central air. Attached garage. Full divided basement. In park-like setting. \$69,900.

Acacia Realty Professionals
289-4663 (86-87)

Zakaj ni le škof s svojim vedenjem, se pravi z enostranskim molkom in prav tako enostransko obsodbo zaznamoval žrtev s tem, da je napravil obdolžitev o izdajstvu bolj verjetno, temveč so tako zaznamovane žrtve zaznamovale tudi njega. Končni izid tega koruptnega procesa, kakor se je odigral, je bila izenačitev škofove avtoritete s pojmom kolaboracije in preko tega tudi s pojmom narodnega izdajstva. Če pa je eksekucijo, ki se je prikazovala kot kaznovanje narodnega izdajstva, obsodila avtoriteta, ki jo vsaj z neko mero utemeljenosti osumiš kolaboracije — ker je zatajila okupatorjev zločin — tedaj je napravil obdolžitev o izdajstvu samo bolj verjetno.

Pistranska obsodba je dala tej eksekuciji natanko tisto posvetitev, ki jo je iskala. Ni bila zaznamovana le z bližino okupatorjevega zločina in tudi z medsebojno podobnostjo (represalije), kar bi dosegala le obojna in istočasna obsodba, po krščanskem načelu *kar ste storili najmanjšemu izmed vas, ste meni storili*. Tedaj je bilo to tako, ko da eksekucija ne bi bila moralno obsojena, temveč samo od ene strani prekleta. To pa ni bil noben obči fiasco eksekucije in že to je bilo dovolj zanesljivo znamenje, da se ta postopek lahko nadaljuje, da deluje v zaželeno smer, torej v smer nepovratne polarizacije.

Najbolj zagrizeni nasprotniki OF pa so z eksekucijo malih, malo pomembnih ljudi takorekoč na pladnju dobili tisto, kar so potrebovali, namreč vsaj verjetne, za uprizoritev primerne nedolžne žrtve, mučence, ki so jih odvezali slehernih ozirov do tega, da je OF le veljala za slovensko odporniško organizacijo. Zdaj so jo lahko označili za prikrito zaroto proti slovenskemu narodu, kakor so tudi vodilni komunisti že prej označili vsako politično delovanje zunaj OF za narodno izdajstvo.

Obe strani sta si bili čudno podobni po tisti nespravljeni nestrpnosti druga do druge in še bolj po obojestranski nestrpnosti do vsega tretjega, po načinu sprejemanja odločilnih sodb in po tem, kako sta druga drugo postavljali pred sama dovršena dejstva. Kakor bi se bali kaj zamuditi in sta si posebej prizadevali, da bi posledice postale nepopravljive in da bi se njih delovanje nepovratno obrnilo le v eno smer, v smer obračuna in spopada na življenje in smrt.

Bili sta si podobni celo po tem, kako sta v poznejšem razvoju dogodkov vsaka na svoji strani izločili in onemogočili tiste, ki so obupno skušali najti izhod iz te usodne ujetosti v obračun do konca še v kakšni tretji smeri ali ki so skušali ustanoviti kakšno vmesno, katalizatorsko telo, ki bi lahko imelo stične točke z obema nasprotnima strankama.

Govor Luka Jamnika

(Nadaljevanje s str. 7)

verska in narodno-kulturna razgibanost je kasneje v dobi baroka, prosvetljenstva, romantike z uvedbo novih slovestvenih vrst kot npr.: poleg nabožnih, jezikoslovnih del, še verske igre, govornišvo, zgodovinopisje, vsestransko okrepila slovensko narodno zavest.

Pohlin je naravnost rotill svoje rojake, da naj ne govore tujega jezika rekoč: »Ne sramujmo se svojega materinega jezika, ljubi rojaki!«

Vodnik je v pesmih in prozi z ljubeznijo govoril o slovenski zemlji, o Slovencih in slovenskem jeziku.

V dobi romantike se je slovenski jezik s Kopitarjem, Ravnikarjem, Čopom in, seveda, s Prešernom povzpел s svojim bogatim besednim zakladom in izrazno silo na evropsko kulturno ravan. Prešeren, prepričan o bogati izvorni izrazni moči slovenskega jezika, je pogumno in s pravim ponosom zavrnil poskus Ilircev, da bi Slovenci opustili svoj materski jezik in ga zamenjali s hrvaškim. Njemu se tudi pripisuje za tiste čase kleno reklo: »Rajši sem svinjski pastir, kot pa kralj vseh senc!«

Ta vseslovenska zavest je posledično opogumila slovenske izobražence na Dunaju in Gradcu, da so v letu marčne revolucije 1848, v evropski pomladi narodov, izdali v novejši slovenski dobi prvi slovenski politični program: Zedinjena Slovenija.

Slomšek pa je v svojih pesmih, spisih, zlasti pa v pridigah opominjal Slovence, da ostanimo zvesti jeziku svojih prednikov.

V obdobju slovenskega literarnega realizma je Trdini, ki je obdelaval ljudske pravljice, sledil Levstik, ki je zasnoval pristno slovenski slovestveni program, katerega je prvi v polni meri uresničil Jurčič, naslanjajoč se pri pisanju na slovenskega kmeta, ki je veljal vseskozi za najbolj pristen, izviren, zaveden slovenski družbeni sloj in prav zato naj bi se pri njem učili slovenskega jezika in izražanja. In tega slovenskega kmeta, ponosnega nosilca pristne slovenske bitnosti, so prav slovenski komunisti v svoji podivjanosti skoraj popolnoma uničili.

Gregorčič je v svojih pesmih budil, svaril, rotill; Tavčar pa je slovenski narod primerjal večnemu drevesu, »kateremu

Nasha notranja vojna se je zanimala nekako neločljivo vzajemno po tistem skrivnostnem medsebojnem ujemanju, ki je skupno samo do konca nespravljenim nasprotnikom, tistim, ki se med seboj bojujejo za eno in isto končno stvar. Kar jima je skupno, je boj za totalno posest enega in istega prostora, in če gre za to, tedaj ta prostor lahko totalno zaseže le eden ali drugi.

(Dalje prihodnji torek)

korenine nikdar ne usahnejo«.

V novejši slovenski literarni dobi moderne so slovensko misel, ljubezen do domovine, slovenskega jezika in vero v narodno zavednost Slovencev svojstveno podali: Finžgar, Meško, Cankar, Pregelj, Župančič, Maister in vrsta drugih.

Vsi ti slovenski kulturni velikani, pesniki in pisatelji, so zanesljiv, varen kašipot slovenski misli, v izkazovanju ljubezni do domovine in slovenskih narodnih vrednot.

Neizpodbitno dejstvo pa je, da so že pred drugo svetovno vojno, zlasti pa med komunistično revolucijo in po vojni, nekateri vidni slovenski pesniki in pisatelji obrnili hrbet jasno začrtani slovenski poti, slovenski misli, in s svojo prirojeno izvorno ustvarjalnostjo zavestno utirali pot komunizmu in prav s tem postali so krivci pokola tisočev nedolžnih Slovencev, duhovnega in gospodarskega razdejanja slovenskega naroda, še več, slovenskega narodnega genocida.

V tej idejni zmedi pa je vrsta pogumnih slovenskih pesnikov in pisateljev ostala zvesta slovenskemu izročilu. Med te lahko s ponosom štejemo: Velikonjo, Trinka, Balantiča, Beličiča, Debeljaka, Javornika, Jezo, Hartmanovo, Piščančev, Kosa... itd., itd.

Zadnje čase pa opažamo v komunistični republiki Sloveniji in zamejstvu delne kritične premike v vrstah slovenskih pesnikov in pisateljev, bolj rečeno, nekako preračunano odmikanje od komunističnega razdejanja in se pri tem, čeprav se še vedno oklepajo marksistične ideologije, zgubljajo v nekem nejasnem, meglenem »kulturnem prostoru«, ki pa, kot sami bahato izpričujejo, izključuje slovensko zemljo, v kateri so slovenske narodne vrednote globoko ukoreninjene, pa zdaj zaradi komunizma in skupnih učnih jeder, smrtno ranjene.

Ti slovenski kulturni glasniki niso varen, zanesljiv kašipot, kot smo to videli pri Prešernu in drugih slovenskih pisateljih, ker v svoji zaslepljenosti ne uvidijo, da brez slovenske zemlje in narodno zavednega slovenskega človeka na njej, brez osebne in narodne svobode, brez oživljene slovenske državnosti in z njo neodvisnosti, tudi »kulturnega

Ameriška Domovina druži Slovence po vsem svetu!

Complete Works of IVAN CANKAR

Collectors' item. - Hard to come by. Best offer over \$150. Write to: 639 Broadway, New York City, 10012 or call (212) 475-0450.

(x)

prostora« ni, in v njem tudi ne slovenskega kulturnega bogastva.

Edini izhod iz tega, že štiri desetletja trajajočega slovenskega razdejanja, ki so ga povzročili slovenski komunisti in njihovi nekritični sopotniki s Kocbekom na čelu, je izbira prave slovenske poti, z njo ustvaritev ugodnih pogojev vsestranske slovenske narodne rasti, na kateri bomo dosegli osebno in narodno svobodo, kjer bo varno mesto za vsakega Slovenca, za vsako izvorno, konstruktivno slovensko misel.

Pri tem vsestranskim in vseslovenskim prizadevanjem pa z vso resnobo prisluhnimo le tistim slovenskim kulturnim velikanom, ki so v težkih narodnih preizkušnjah rotill, svarili, opominjali Slovence, krepili in branili slovenske narodne vrednote in z njimi slovenski narodni ponos!

MALI OGLASI

Cleaning Person Needed

Mature, dependable person to clean garden-style apt. complex in Euclid area. Full-time position. Salary & fringe benefits. Call 731-7912 Mon thru Fri - 9 to 4. E.O.E. (85-86)

WANTED

Case manuf. company looking for individual with experience, basic woodworking equipment. Simple machine repair. Some maintenance, willing to learn manuf. process. Apply: Ken Nosse — 621-8447 (85-87)

Hiše barvamo zunaj in znotraj. Tapeciramo. (We wallpaper). Popravljamo in delamo nove kuhinje in kopalnice ter tudi druga zidarska in mizarska dela.

Lastnik TONY KRISTAVNIK
Pokličite 423-4444 (x)

For Rent

3 rooms, up. N. Collinwood area off Waterloo. Elderly woman preferred. \$125.00. Call 381-7885 or 486-5085. (84-87)

Stanovanje v najem

V najem je 4-sobno stanovanje nasproti sv. Vida. Kličite 481-0812 po 6. uri zvečer. (84, 86)

Home-baked Pastry For Sale
Lady-locks and peach pastry, by order only. Call Maria at 486-4320. (83-86)

Janitorial Duties

Slovenian Workman's Home, Waterloo Rd. Call Steve Shimits — 531-2281. (82-85)

Modern, clean, 2 bedroom apt. available. New kitchen, carpet & management. \$240/month with \$25 deduction for prompt payment. Call 391-7253 (83-86)